

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

- 1 Yhtiömme rakentaa
- 2 Voikan paperitehtaan laajennus
- 4 Voikan komea kattilarakennus
- 6 Kymintehtaalla rakennetaan
- 10 Päävarastoa laajennetaan
- 12 Suojakypä — työturvallisuuden symboli
- 13 Yhtiöläisemme rakentavat
- 16 Ennätysmäinen rakennuskesä Juankoskella
- 18 140-vuotias Högforsin Tehdas sai teollisuusmuseon
- 22 Fil.lis. Pauli Paasonen: Hypokloriitin vaikutuksesta selluloosaan
- 23 Kaksi soittokuntaa
- 24 Räjähdysonnettomuuden uhrien siunaustilaisuus
- 26 Pitkäaikaisesti palvelleita
- 26 Merkkipäiviä
- 31 Uimapromootioita
- 32 Yhtymän kesäestaruuskilpailut
- 36 Juankosken kuulumisia

Toimituksen tuoilta

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman lupaa kielletty

TOIMITUS: VASTAAVA TOIMITTAJA: VEIKKO TALVI - TOIMITUSSIHT.: HELI KYLLÖNEN - KIRJAPAINO: KOUVOLAN KIRJA- JA KIVIP.

Kansikuvassa rakennusliike A. W. Liljeberg Oy:n miehet siirtämässä kaunislinjaisella ja tehokkaalla suurnosturillaan Voikan uuden kattilarakennuksen seinäelementtejä korkeuksiin.

Puolet tämän numeron sivumäärästä käsittelee yhtiömme tämänhetkistä rakennustoimintaa, josta onkin runsaasti ajankohtaista kerrottavaa. Voikan paperitehtaan laajentamisessa on saavutettu tärkeä välitavoite. Paperivarastoa lukuun ottamatta uudisrakennukset ovat valmistuneet ja koneiden ja laitteiden asentaminen on jo hyvää vauhtia menossa. Kymintehtaan tehdaspiha on yhtäkkiä muuttunut kuin yhdeksi suureksi rakennustyömaaksi. Todellisuudessa on menossa monta rakennuskohdetta, jotka sijaitsevat lähekkäin.

Tehtaitten ulkonäkö muuttuu nopeasti, mutta niin tapahtuu myös kauppalaan kohdalla. Omakotialueet laajenevat ja keskustaan on vajaassa kymmenessä vuodessa kasvanut komeita kivitaloja toinen toisensa viereen. Tätä tuloksellista asunnonrakennustoimintaa selostetaan lehdessämme.

Juankoskella rakentaminen jatkuu Juankosken alajuoksun varrella monessa kohtaa ja kylän keskustaan nousee uusia liike- ja asuintaloja. Juankosken sekä maisema- että keskustanäkymät tulevat siten suuresti muuttumaan.

Högforsin Tehdas, joka tänä vuonna on täyttänyt 140 vuotta, on jälleen vaa- linut esimerkillisellä tavalla teollisuusperinteitään perustamalla mielenkiintoisen tehdasmuseon.

Yksi tämän numeron aukeama on omistettu kolmelle klooritehtaan järkevällä räjähdyksessä työpaikallaan henkensä menettäneelle yhtiöläiselle, joiden siunaustilaisuudesta muodostui syvästi mieliä liikuttanut surujuhla.

Kuten tavallista kuuluu syyskuun numeron uutisosastoon runsaasti urheilua. Tämänkertaiset yhtymän mestaruuskisat olivat tulostasoltaan tähänastisista parhaat.

Yhtiömme rakentaa

Viime vuonna yhtiömme uudisrakennustoiminta ja tuotannon laajentaminen sai uutta vauhtia yhtiömme päästyä osalliseksi Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin maamme puunjalostusteollisuudelle myöntämästä dollarilainasta. 1950-luku oli yhtiömme piirissä ennen kaikkea sulfiittiseluloosateollisuuden ja sitä palvelevien osastojen uudistamisen ja laajentamisen vuosikymmen ja nyt on vuorossa sanomalehtipaperin valmistuksen lisääminen.

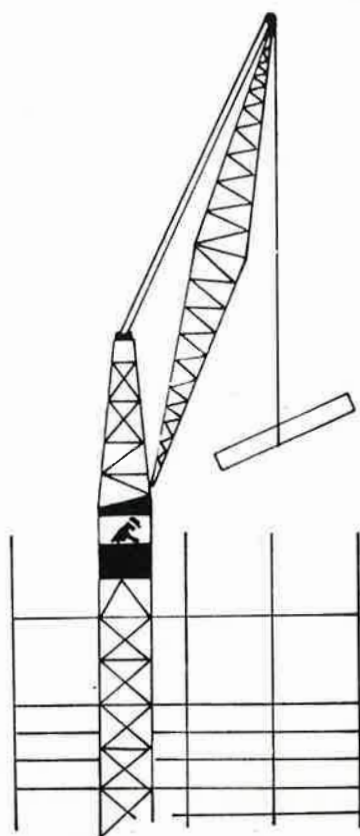
Voikkaalla on jo toista vuotta eletty vilkkaan rakennustoiminnan merkeissä. On rakennettu jättiläismäinen tehdassali uutta paperikonetta varten, laajennettu höyryvoimalaitosta uudella suurella kattilahuoneella ja lisärakennuksella, suurennettu ja uusittu puuhiomaa sekä rakennettu uusi säännöstelypato kosken poikki. Uudenaikaisia menetelmiä käyttäen rakennukset ovat nousseet aivan silmissä ja tehdaskuva onkin nopeasti muuttunut. Neljänneksivuosisataan ei Voikkaalla ole tapahtunut vastaavanlaista teollisuuden kasvua.

Varsinaiset uudet tehdasrakennukset alkavat nyt olla valmiit, mutta siitä huolimatta urakasta on vasta noin puolet suoritettu. Nyt on koneiden ja laitteiden asentamisen vuoro ja samalla rakennustyöt laajenevat käsittämään kaksi uutta huomattavaa kohdetta. Uuden paperikonesalin päähän aletaan rakentaa suurta paperivarastoa uuden koneen tuotantoa varten ja koskityömaalla siirtyy painopiste vesivoimalaitoksen laajentamiseen. Näin ollen Voikkaalla tullaan rakentamaan ja työskentelemään tuotantokoneiston laajentamiseksi edelleen täydellä paineella.

Kuluneen kesän aikana on Kymintehdas vuorostaan joutunut kiihkeään rakennustoiminnan jalkoihin. Toistaiseksi ei ole kysymys uusien tuotantoyksikköjen hankkimisesta, mutta sitä enemmän tuotannollisen toiminnan edellytysten ja olosuhteiden parantamisesta. Höyryn ja käyttövoiman kulutus lisääntyy jatkuvasti. Sen tähden on tilattu uusi suurtehotkattila, huomattavasti entisiä suurempi, ja sen seuralaiseksi uusi voimakastehoinen vastapainekone antamaan tehtaita varten käyttövoimaa. Varastotiloja rakennetaan jälleen lisää ja nyt on päävarastokin vuorostaan joutunut laajennuksen kohteeksi. Myös paperitehdas ja moottorivälinekorjaamo saavat lisätilaa. Uudisrakennukset ovat keskittyneet tehdasaukiolle ja sen liepeille ja rakennusten valmistuttua Kymintehtaan ulkonäkö tulee melkoisesti muuttumaan entisestään.

Meneillään olevat uudisrakennukset ja tehdaslaajennukset ovat havainnollisena esimerkkinä siitä, miten tehtaita tulee jatkuvasti uudistaa ja miten mittakaava on entisestään kasvanut. Tarvitaan kaukonäköistä suunnittelua ja myös paljon pääomia, jotta tällaiset laajat ohjelmat voidaan toteuttaa. Nykyisessä teknillisesti nopeasti edistyvässä maailmassa ja ankaran kansainvälisen markkinakilpailun puristuksessa on kuitenkin meneteltävä tällä tavoin, jotta kilpailukyky ja vuosikymmenien aikana hankittu hyvä nimi säilyisivät.

Tämä tehtaittemme uudistaminen koituu ennen kaikkea tulevaisuuden hyväksi, mutta sillä on myös hetkellisestikin tärkeä tehtävä. Pari vuotta sitten työllisyystilanne oli vaikea ja esimerkiksi koskityömaan aloittamista kiirehdyttiin silloin työttömyyden helpottamiseksi. Nyttemmin jo toista vuotta jatkunut vilkas rakentaminen yhtiömme piirissä on johtanut siihen, että Kuusankoskella ja myös sen lähiympäristössä voidaan katsoa vallitsevan täystyöllisyyden. Tähän on luonnollisesti vaikuttanut yleinen elinkeinoelämän elpyminen ja työmarkkinoiden parantuminen, mutta epäilemättä yhtiön osuus on paikallisia oloja ajatellen ollut huomattava. Onhan yksistään yhtiön urakoitsijoiden kirjoissa ollut pitkän aikaa puolisen-tuhatta työntekijää.

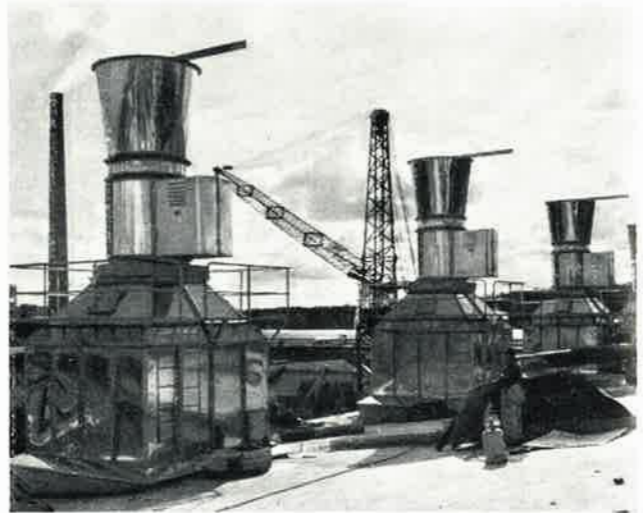

Uusi paperikonesali
ei kunnolla mahdu
samaa kuvaan

Voikan paperitehtaan laajennus

Tekniikan rytmiä ja
kauneutta:
Lämmöntalteenottajia
uuden rakennuksen
katolla

Vanhaa ja uutta:
Eliel Saarisen piirtämä
paperitehtaan
tornimainen kupoli ja
nykyajan tehdas-
arkkitehtuuria

Uuden paperikoneen hankkiminen Voikkaalle on sellaista suuruusluokkaa oleva tuotannonlaajennus, että väliaikatiedotukset työn edistymisestä ovat paikallaan. Jälleen siihen on erityistä aihettakin, sillä varsinainen rakennustyö on päättymisvaiheessaan.

Kun viime maaliskuussa vietettiin harjannostajaisia, esiintyi rakennus katsojalle komeana, jäntevänä pilarirakennelmana. Sen jälkeen pilaristo on saanut ympärilleen tiiliseinät, katto vesitiiviin betonipäällysteen ja myös sisätyöt ovat edistyneet pitkälle. Jo harjannosta-

jaisasussaan tuleva paperikonesali näytti suurelta, mutta vasta nyt muurauksen jälkeen se oikein paljastaa jättiläismäisyytensä, katseli-pa sitä läheltä tai kaukaa.

Työmaan vastaava rakennusmestari Urho Lehmussaari esitteli lehtemme edustajalle yli vuoden kestäneen suuren urakkansa tuloksia. Muuraus tapahtui keskimäärin kymmenen muurarin voimalla ja aikaa siihen kului kolme kuukautta. Nosturit toimivat muurarien 'hanslankareina' nostaen telineille heidän kättensä ulottuville niin tiilet kuin laastinkin. Vaikka yli puolet tiilistä oli ns. suurttiiliä, nousi

tiilien lukumäärä 430.000 kappaleeseen. Rakennukseen käytettiin yksinomaan erilaisia reikätiilejä. Saumausta varten jouduttiin hankkimaan rimaa 35 kilometriä, josta suurin osa käytettiin kahteen kertaan.

Saumausta näyttely muuten tämän rakennuksen ulkonäössä tärkeätä osaa. Puhtaaksimuurattu seinäpinta on kaunis ja kun tässä tapauksessa laastin värisävy on harmaan vaalea, on sillä liiallista massiivisuutta keventävä vaikutus. Myös ikkunarivit elävöittävät onnistuneella tavalla suuria seinäpintoja. Pohjoisen puoleista sivua, jota voitaneen pitää uuden tehdassalin julkisivuna, hallitsee päästä päähän ulottuva yli neljän metrin korkuinen juhlallinen ikkunarivi. Tehdaspihan puoleisella seinällä konesalin ikkunat ovat hie- man matalammat, mutta tällä sivustalla ikkunoita ja säleikköjä onkin kolmessa kerroksessa. Ikkunat on pääasiallisesti tehty lasitiileistä. Sitä on tarvittu 550 m² ja sen lisäksi tavallista ikkunalasia 100 m². Teräksisiä ulko- ja sisäovia on rakennuksessa 400 m².

Nämä luvut ovat suurenpuoleisia, mutta onhan itse rakennuksessaakin kokoa. Sen tilavuus lähentelee 80.000 kuutiota ja kun rakennuksen pohjakerros on maan pinnalla, on koko komeus nähtävissä. Rakennuksen koko toista kerrosta hallitsee konesali. Sen mitat ovat varsin kunnioitettavat: pituus 180 m, leveys 24 m ja märän pään kohdalta 28 m ja pinta-ala 4.500 neliötä. Keskellä lattiaa on koneen alle jäävä 84 m pitkä ja 6 m leveä aukko.

Konesalin rakennustelineet on jo purettu ja katsojaa kohtaa vaikuttava näky. Koska sali on rakennettu vain yhtä konetta varten, tulee salin pituus aivan kuin korostettuna esiin. On vaikeata kuvitella, että yksi ainoa kone täyttäisi tuon matkan. Kokonaan se ei sitä teekään, sillä tilaa tarvitaan myös muita koneita ja rullien käsittelyä varten.

Joka tapauksessa itse kone ottaa salin pituudesta haltuunsa 107 m. Tiiliseinät ja betoniset pilarit ovat kaunis yhdistelmä ja katossa sijaitsevat säännöllisissä riveissä olevat pyöreät aukot, joihin sijoitetaan valaistus ja ilmastointilaitteita, tekevät koristeellisen vaikutelman.

Mutta työt jatkuvat herkeämättä edelleen. Rakennusmiehet siivoavat jälkiänsä ja Valmetin asentajat ovat jo tehneet itselleen 'lähtökuopat' suurkanneen kokoamista varten. Kaksi suurta siltanosturia kulkee jo katon rajassa ja paperikoneen jykävät peruspalkit on asennettu paikoilleen. Ilmastointilaitteiden asentaminen on edistynyt pitkälle ja katon tole ovat ilmestyneet kiiltävät lämmöntalteenottajat, paperitehtaille tunnusomaiset laitteet. Mannesmann-höyryputkikin on jo paikoillaan.

Alakerrassa on tässä vaiheessa sekavamman näköistä. Rakennustelineitä on vielä kaikkialla, mutta myös töitä pauskitaan: tehdään ka-

navia ja lattioita, rapataan ja puretaan telineitä. Loppukiriä suoritetaan yli sadan miehen ja naisen voimalla.

Paperivaraston rakentaminen aloitettu

Konesalin päähän tulevan paperivaraston rakentaminen on nyttemmin vuorostaan menossa. Tämä työ tehdään Voikan rakennusosaston omin voimin. Rakennuspaikalla painona ollut täytemaa on ajettu pois ja rakennuksen perustuksia tehdään parhaillaan. Varaston kantavat osat tulevat puisista HB-kehistä ja seinä- sekä kattorakenteet alumiinilevyistä. Kehärakenteita on jo tuotu paikalle. Varastosta tulee 30 metrin levyinen ja 80 metrin pituinen. Konesalin ja varaston yhteinen pituus on siten 260 metriä. Varaston tilavuudeksi tulee yli 21.000 m³. Rautatie johtaa varaston päädyistä sisään ulottuen konesaliin saakka. Paperirullien siirrot, varastointi ja kuormausta suoritetaan trukeilla.

Helvi Thilman, Taavi Hilden ja
Matti Holmi laatoittamassa
uuden paperikoneen viira-allasta

Voikan komea kattilarakennus

Voikan tehtaan uuden paperikonesalin rinnalla on toinen tehdasryhmän ulkonäköä muuttava rakennuskohde höyryvoimalaitoksen laajentaminen. Höyryvoimalaitoksella, jonka vaikuttavuutta savupiippu ja polttoainekuljettimet tehostavat, on tähänkin saakka ollut varsin hallitseva asema tehtaan yleiskuvassa, mutta uuden kattilan ansiosta rakennuksen massiivisuus tulee vielä entisestään suuresti kasvamaan.

Tilavuudeltaan uusi kattilarakennus on 25.000 m³, joten se ei rakennuskuutioittensa puolesta kykene kilpailemaan paperitehtaan uuden konesalin kanssa. Kun rakennus kuitenkin kohoaa suhteellisen pieneltä pohjalta — ovathan kattilahuoneen ulkomitat vain 20×28 metriä — tulee siinä olemaan komeutta kerrakseen. Maan pinnalta räystääseen on 35 metriä ja katolta jatkuu peltinen savupiippu saman

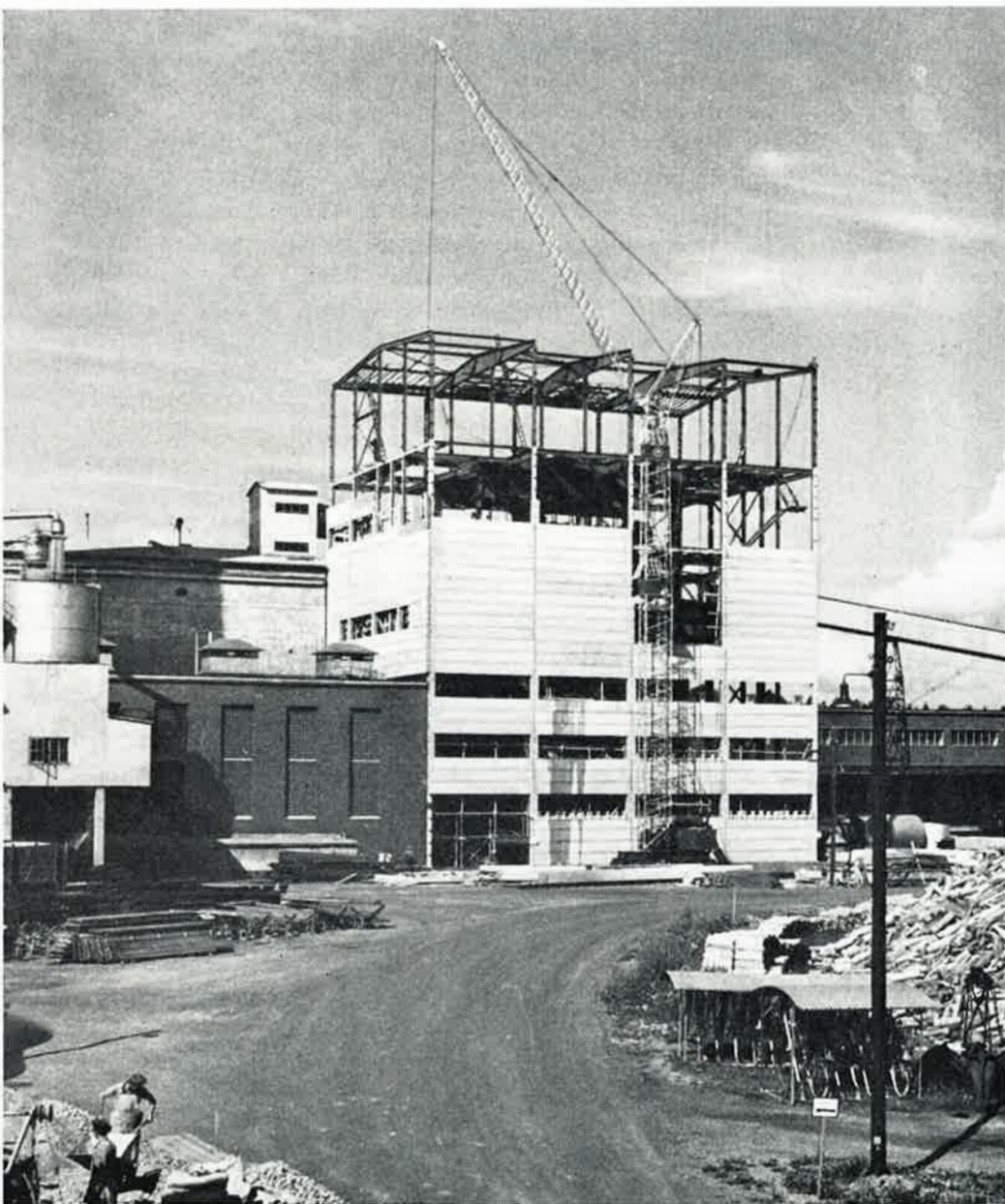
verran yläilmoihin. Uudesta kattilahuoneesta muodostuu siten höyrykeskuksen korkein osa vanhan savupiipun puolestaan säilyttäessä kiistatta oman ylhäisen asemansa.

Kuten lehdessämme on aikanaan kerrottu, valmistui kattilahuoneen suuritöinen perustus viime vuoden puolella, samoin kattilahuoneeseen välittömästi liittyvä, tilavuudeltaan 6.000 m³:n suuruinen sivurakennus. Tämän vuoden alussa aloitettiin varsinaisen kattilan ja sitä ympäröivän rakennuksen tekeminen. Paikalle pystytettiin 50 metrin asennusmasto ja sen avulla ovat rakennuksen teräsrungon osat nostettu paikoilleen ja myös kattila alkanut samanaikaisesti hahmottua. Uudisrakennuksen edustalla sijaitseva avara kenttä on toiminut varastoalueena, josta portaalinosturin avulla elementit ja muut valmiit osat on kuljetettu paikoilleen.

Elokuun puolivälissä kattotuolit olivat paikoillaan ja asennuspuomi oli tehnyt tehtävänsä. Seuraajakseen ja työn jatkajaksi se oli saanut siron, mutta tehokkaan Peimer-nosturin, jonka avulla oli aloitettu seinäelementtien paikoilleen nostaminen. Rakennuselementtien ja kattilan asentaminen jatkuu rinta rinnan samalla tavoin kuin Kymin-tehtaan höyrykeskuksen laajentaminen tapahtui muutama vuosi sitten.

Uuden suurtehokattilan, joka on nimitetty numero seitsemäksi, toimittaa Wärtsilä-Yhtymä yhdessä englantilaisen toiminimen Babcock & Wilcox'in kanssa. Asennustöitä paikan päällä johtava teknikko Tor Nordström kertoi, että kattila on valtaosaltaan Wärtsilän valmistama. Ainoastaan sellaiset paineenalaiset osat kuin kattilan lieriö ja kokoojakammio sekä tulistin on ti-

Uusi kattila tarvitsee näin suuren kuoren ympärilleen

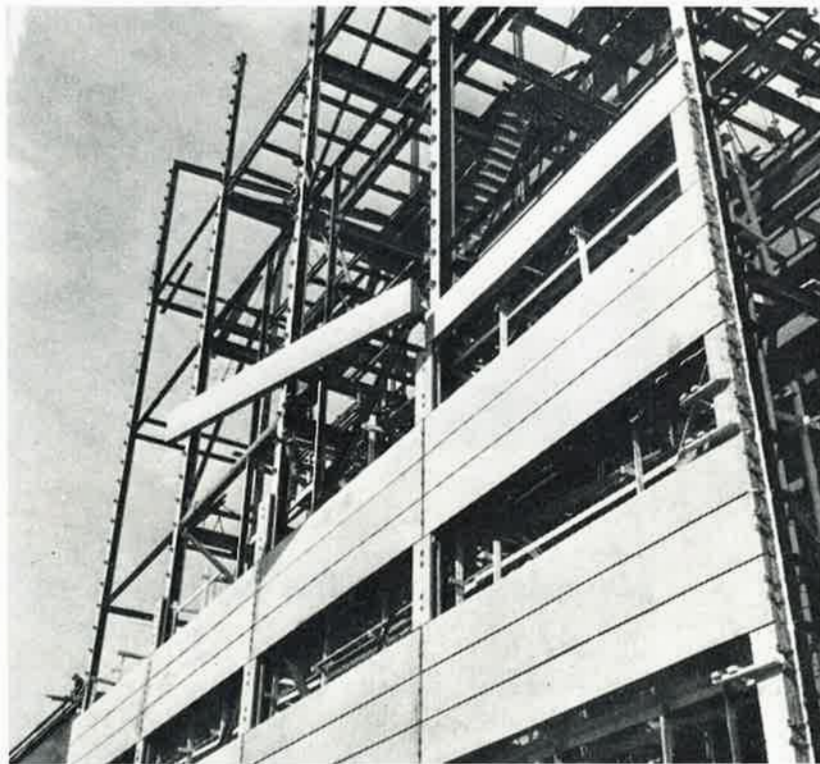
Vastaava työnjohtaja Tor Nordström (vas.) ja työnjohtaja Sven Henriksson korkeuksissa kattilarakenteiden ääressä

lattu Englannista. Mittarit ja säätäjät toimittaa tunnettu toiminimi Bailey.

Uuden kattilan suunnittelussa on sovellettu lämpötekniikan viimeisimpiä saavutuksia. Tämän säteilykattilan työpaine tulee olemaan 64 kp/cm², tuotanto 110 tonnia höyryä tunnissa ja tulistetun höyryn lämpötila 500° C. Kattilan erikoisuuksista mainittakoon, että palamisilman esilämmitin käsittää 9.500 putkea. Polttoaineena käytetään kivihiilipölyä, polttoöljyä ja haketta sekä puunjätteitä. Kuusankosken tehtaiden puunjätteiden muuttaminen lämpöenergiaksi tullaan pääasiallisesti keskittämään tähän uuteen kattilaan. Tätä varten kattila varustetaan vesijäähdytetyllä porrassar-

Tämän talon tekeminen on kuin pilvenpiirtäjän rakentamista

Uuden kattilan savupiipun renkaita odottamassa nousua yöilmoihin

Liljeberg Oy, joka rakentaa seinät, katon sekä muutamia holveja. Urakoitsijaliikkeen vastaava rakennusmestari Heimo Paakki kertoi, että rakennustyöt aloitettiin heinäkuun alussa. Elementit valetaan rakennuspaikalla. Niiden korkeus on vakio 75 cm, mutta pituuksia on 16 eri kokoa. Vajaan kahden vuorokauden kuluttua valusta Peimernosturi siirtää elementit paikoilleen. Korkeuden lisääntyminen ei tuota nosturille vaikeuksia, sillä sen suurin nostokyky on 67 metriä. Loka-

nalla, joka sijoitetaan kattilan vasemmalle seinälle.

Kattilan asentamisessa saavutettiin kesäkuun puolivälissä merkittävä rajapyykki. Silloin 27 tonnia painava kattilan lieriö nostettiin paikoilleen lähes 30 metrin korkeuteen. Sen jälkeen päästiin tulipesän asentamiseen. Sopimuksen mukaan kattilan tulee olla valmiina ensi vuoden huhtikuun alkuun mennessä.

Alaurakoitsijana työmaalla on helsinkiläinen rakennusliike A. W.

kuun loppuun mennessä saadaan seinä- ja kattoelementit paikoilleen. Rakennuksen kahta ehjää seinää tulee elävöittämään viisi poikittaista yhtenäistä ikkunariviä, jotka valmistetaan lasitiillistä.

Wärtsilä-Yhtymällä on työmaalla 45 työntekijää, joista noin kolmannes on urakoitsijan omia ammattimiehiä. Rakennusliike Liljebergin miesvahvuus on kolmisenkymmentä pääosan ollessa paikallista rakennustyövoimaa.

Historialliselle tehdaspihalle ilmestyi loppukesällä kolme suurta monttua samaan riviin rinnakkain

Kymintehtaalla rakennetaan

Kymintehtaan tehdaspiha on parhaillaan suurten muutosten alaisena. Kaivinkoneet kaivautuvat syvälle paksuun savikerrokseen ja syvien monttujen läheisyydessä kohoaa samanaikaisesti uusia rakennuksia. Rakennuskohteita on useita ja kun meneillään olevat työt valmistuvat, tulee tehdaspiha näyttämään kokonaan toiselta.

Voidaan sanoa, että historiallinen tehdaspiha siirtyy lopullisesti muiden joukkoon. Aikanaan se oli kaiken keskus. Toisaalta sitä rajoittivat tehtaot, toisaalta varastot ja yhtiön julkiset sekä sosiaaliset rakennukset. Siihen keskittyi kaupan-

käyntikin liiketaloineen ja 'litviikki-laaneineen'. Tosin tuo aika on kaukana takanapäin, mutta sitkeästi on vanhoja piirteitä säilynyt tähän saakka. 1950-luvun laajennukset olivat kyllä varsin radikaalisia. Vanhaa purettiin ja höyrykeskuksen laajennus sekä haihduttamo kohosivat tehdaspihan hallitseviksi rakennuksiksi. Siitä huolimatta jäi vielä jäljelle avaran pihan tuntua ja päävarasto, vanha tiilinen tallirakennus sekä puinen tallikonttori olivat muistuttamassa menneistä ajoista. Nyt on tallirakennuskin poissa, päävarasto kasvaa nykyisestään kaksinkertaiseksi ja vain tallikonttori

viimeisenä mohikaanina jää kyyhöttämään jättiläiskokoisen höyrykeskuksen juurelle.

Huomattavan osan vanhaa tehdaspihaa valtaa höyrykeskuksen laajennus. Kymintehdas tarvitsee jälleen suurtehokattilan ja vastapaineturbogeneraattorin. Yhteensä tätä varten tarvitaan lisätilaa yli 40.000 m³. Høyrykeskus saa vierelleen myös kaksi suurta öljysäiliötä ja siten on jouduttu kaivaustöitä suorittamaan kolmessa kohtaa rinnakkain höyrykeskuksesta tehtaille päin. Kun samanaikaisesti on menossa konesalin rakentaminen Kymin paperitehtaan neljännen koneen kiillotuskalanteria

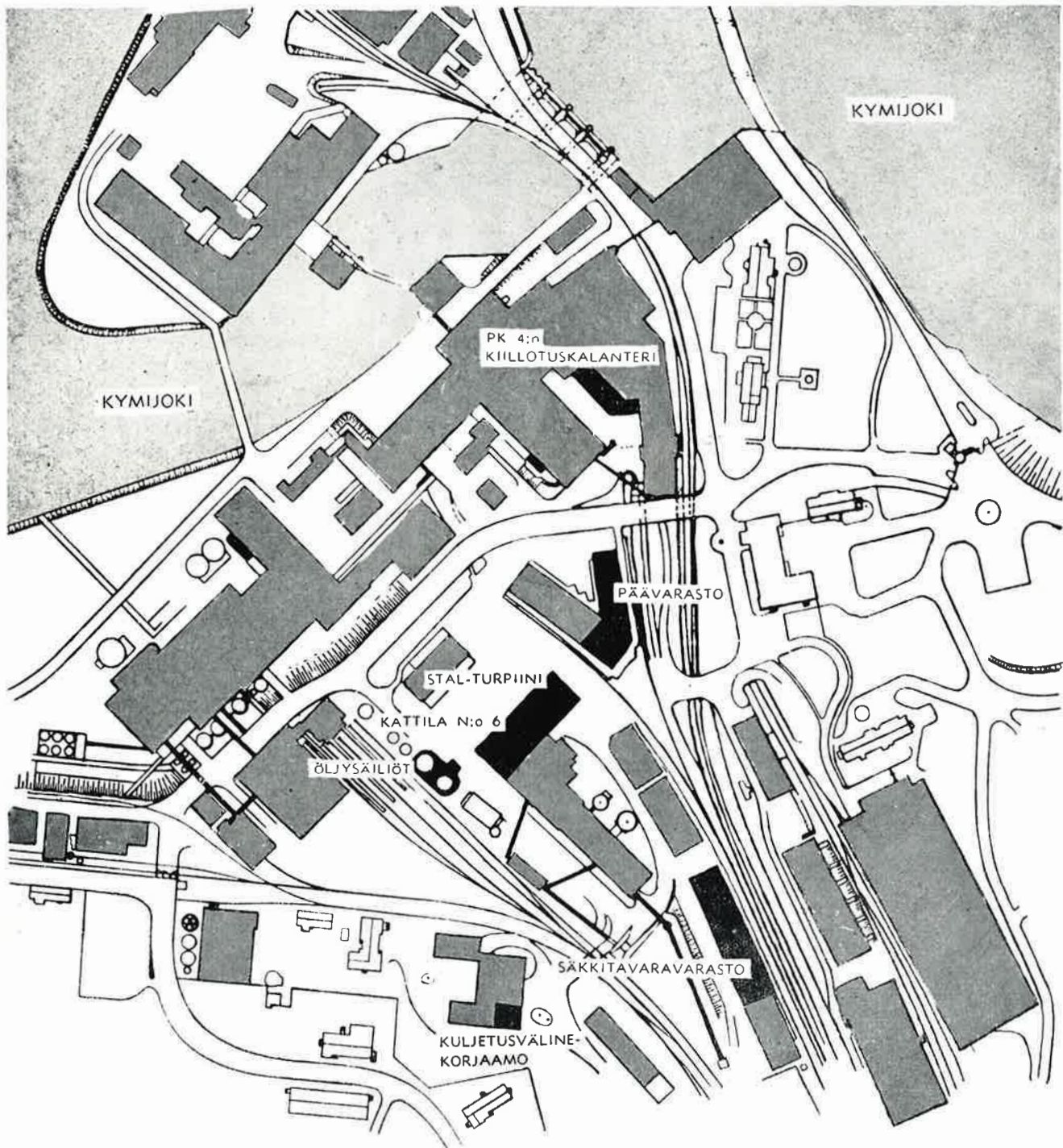
varten, kuljetusvälinekorjaamon laajentaminen, uusien varastotilojen rakentaminen ja eräitä muita tehtäisiin liittyviä uudistustöitä, on rakentamista kerrakseen.

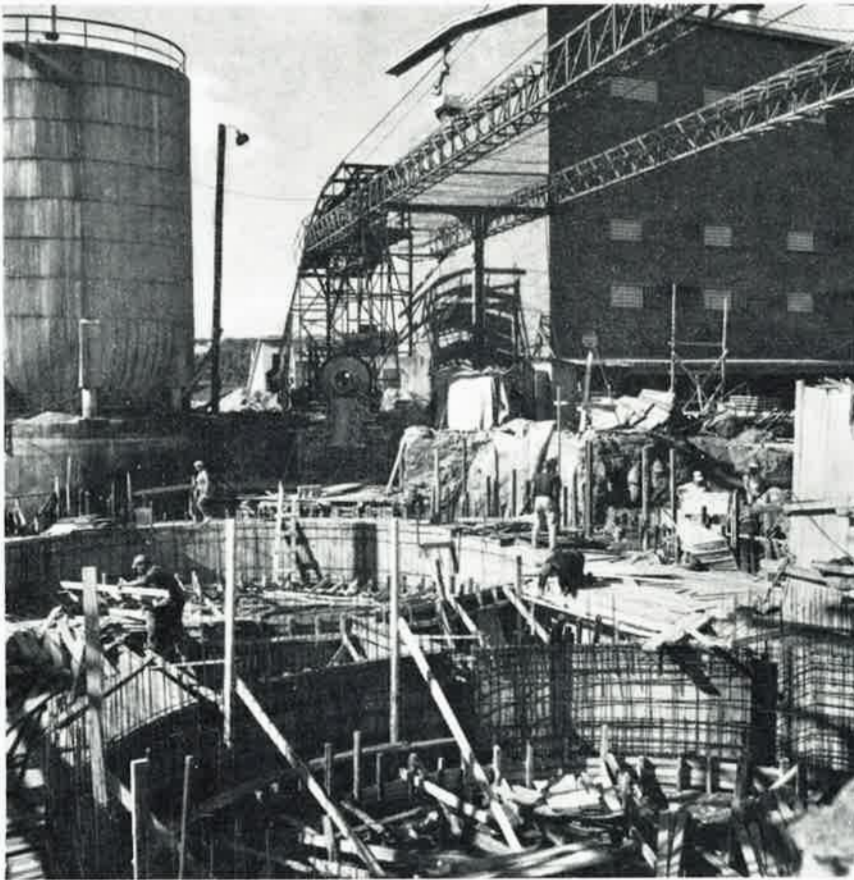
Kymintehtaan esittävään piirrokseen on uudisrakennuskohteet merkitty mustalla

Rakennusurakoitsijana toimii Kouvolan Rakentajat Oy, jolla on töissä lähes 250 työntekijää. Yksistään perustustöiden tekeminen on vaatinut maamassojen poistamista yli 20.000 m³, mikä luku jo sinänsä antaa aavistuksen uudisrakennusten laajasuuntaisuudesta.

Kymintehtaan höyrykeskukseen uusi suurtehokattila

Kymintehtaan höyrykeskusta viisi vuotta sitten laajennettaessa otettiin jo huomioon uuden suurtehokattilan hankkiminen lähivuosina, kertoi höyryosaston päällikkö B.

Uusien öljysäiliöiden perustuksia valetaan

Zimmermann. Nyttemmin tämä on käynyt ajankohtaiseksi. Selluloosan ja paperin valmistus on kasvanut ja höyrynkulutus vastaavasti lisääntynyt. Höyrykeskuksen suurentaminen on välttämätöntä myös käyttövoiman turvaamiseksi ja sen tähden laajennusohjelma käsittää uuden kattilan ohella suuren vastapaineturbogeneraattorin hankkimisen.

Kymintehtaan uudesta kattilasta n:o kuudesta tulee Kuusankosken tehtaiden suurin. Sen höyryntuotanto tulee olemaan 170 tonnia tunnissa ja paine 125 kp/cm². Sisarkattilaansa n:o viiteen verrattuna se on siten teholtaan lähes kaksinkertainen, mutta siitä huolimatta se ei tarvitse suurempaa rakennusta ympärilleen kuin tämäkään. Höyrykeskus kasvaa siten haihduttamoon

päin samansuuruisella osalla, mikä rakennettiin edellisen laajennuksen yhteydessä. Rakennustapa on myös aivan samanlainen. Runko tehdään teräspalkeista ja seinät sekä katto betonielementeistä. Höyrykeskuksen uuden puolen ulkonäkö pysyy siten yhtenäisenä ja mainittakoon, että nykyisen kattilahuoneen päätyseinä siirretään uuden osan päädyksi. Ulkonaisia eroavaisuuksia tulee olemaan vain uuden osan katolle sijoitettavat sähkösuodattimet savukaasujen puhdistamista varten sekä halkaisijaltaan puoli metriä isompi savupiippu.

Suurtehokattilat numerot viisi ja kuusi tulevat siten sijaitsemaan samassa rakennuksessa ja niillä tulee olemaan paljon yhteisiä laitteita. Myös tyyppiltään kattilat ovat samanlaisia. Molemmissa voidaan

käyttää samoja polttoaineita: kivihiilipölyä, polttoöljyä, sulfuittiselluloosan jätelientä sekä turvetta. Uuden kattilan suunnittelussa on voitu käyttää hyväksi niitä arvokkaita kokemuksia, mitä nykyisestä neljän polttoaineen suurtehokattilasta on saatu. Tämänkin kattilan toimittaa saksalainen toiminimi Steinmüller.

Syöttöveden suhteen uusi kattila tulee olemaan vielä monin verroin vaativampi kuin kattila n:o viisi. Nykyisin kemiallisen vedenpuhdistuslaitoksen puhdistama vesi, kun siihen lisätään määrättyjä suojakemikaaleja, kelpaa kattilavedeksi jokseenkin sellaisenaan. Sen sijaan uuden kattilan vesivaatimukset ovat niin ankarat, että kemiallisesti puhdistettu vesi joutuu kulkemaan vielä viiden suodattimen läpi. Myös tehtailta takaisin tuleva lauhdevesi joutuu tiukan valvonnan alaiseksi ja jo nyt suoritetaan tarkistuksia ja muutoksia kaikissa sellaisissa kohdissa, missä lauhdeveteen voisi päästä luvattomia aineita.

Lisää käyttövoimaa

Uuden kattilan vedenpuhdistus sijoitetaan lisärakennukseen, joka rakennetaan uuden kattilahuoneen päävaraston puoleiselle sivulle. Tästä rakennuksesta tulee tilavuudeltaan 12.300 m³. Lähinnä kattilahuonetta oleva osa on 4-kerroksinen. Siihen sijoitetaan vedenpuhdistuksen lisäksi muuntajat, sähkönjakoasema ja höyryosaston kanttiini. Rakennus jatkuu konesalina, johon asennetaan Stal-vastapaineturbogeneraattori ja konesalin kellarikerrokseen tulee sijoitettavaksi höyrynsäätö. Uudesta koneesta tulee pelkästään vastapainekone ja sen teho on varsin kunnioitettava, nimittäin 40 MVA.

Uusi kattila ja vastapaineturbogeneraattori aiheuttavat muutoksia tehtaiden höyryverkostossa. Mainittakoon, että höyry johdetaan tehtai-

siin yhden metrin läpimittaista pääputkea myöten, joka tulee kulkemaan ilmassa tehdaspihan yli. Uusi vastapainekoneisto kytketään muuntajan kautta suoraan Kuusankosken voimalaitoksen 110 kV:n kojeistoon.

Kaksi uutta öljysäiliötä

Höyrykeskuksen laajennuksen johdosta on käynyt tarpeelliseksi kahden öljysäiliön rakentaminen polttoöljyn varastoimista varten. Nykyinen säiliö sijaitsee epäedullisessa paikassa paperitehtaan sivustalla. Kaiken lisäksi se ei riittäisi tyydyttämään kasvavaa tarvetta. Uudet säiliöt sijoitetaan samaan riviin jäteliemisäiliöiden kanssa. Toisesta tulee 1.100 m³:n ja toisesta 920 m³:n vetoinen. Säiliöiden ja höyrykeskuksen välille rakennetaan 36 metrin pituinen putkijohtokanava. Säiliöt valmistuvat lokakuun loppuun mennessä.

Kuljetusvälinekorjaamoa laajennetaan

Moottoriajoneuvojen lisääntymisen johdosta kuljetusvälinekorjaamon halli on osoittautunut pieneksi. Varsinkin turvetta ja jäteliöntä kuljettavien suurten perävaunuyhdistelmien korjausten aikana työt korjaamossa pyrkivät tilanahtauden takia ruuhkautumaan. Sen tähden hallia parhaillaan laajennetaan yli 1.000 m³:n suuruisella lisärakennuksella, minkä ansiosta lattiapinta-alaa saadaan lisää lähes 200 m².

Tämä laajennus voidaan suorittaa varsin luontevasti rakennuskokonaisuuden siitä kärsimättä, sillä korjaamon takapäädyn toisessa nurkautuksessa on ollut vastaavanlainen vapaa tila. Uuteen osaan sijoitetaan trukkiporjaamo. Samalla työkaluvarastoa pienentämällä saadaan erillinen hitsaamo, mikä on myös tervetullut parannus, koska 'penkki-töiksi' sopivat hitsaukset ovat lisääntyneet.

Kymin paperitehtaalte lisärakennus kiillotuskalateria varten

Kymin paperitehtaan kasvu on viime vuosina tapahtunut kosken uomaan päin. Huomattavin uudistus on ollut puuhiomon kuorimon ja valkaisulaitoksen rakentaminen. Kuluva kesäinkin aikana on tehdas hieman kasvanut Alatielle päin. PK III:n ja IV:n konesalia on nimittäin hieman jatkettu rakentamalla massasillan alla oleva vapaa tila täyteen. Tähän uuteen osaan on sijoitettu PK IV:n Selectifier-sihdit ja PK III:lle Claflin-mylly massan jauhatusta varten.

Parhaillaan paperitehdas saa lisätilaa myös tehdaspihan puoleiselta sivustalta. Toukokuun puolivälistä lähtien on molempien paperikonesalien välisellä pihalla olleet rakennustyöt käynnissä ja sen tuloksena on syntynyt 3.230 m³:n suuruinen lisärakennus. Siihen sijoitetaan PK IV:n kiillotuskalanteri ja lisäksi kaksi muuttajaa. Asennustyöt ovat parhaillaan käynnissä.

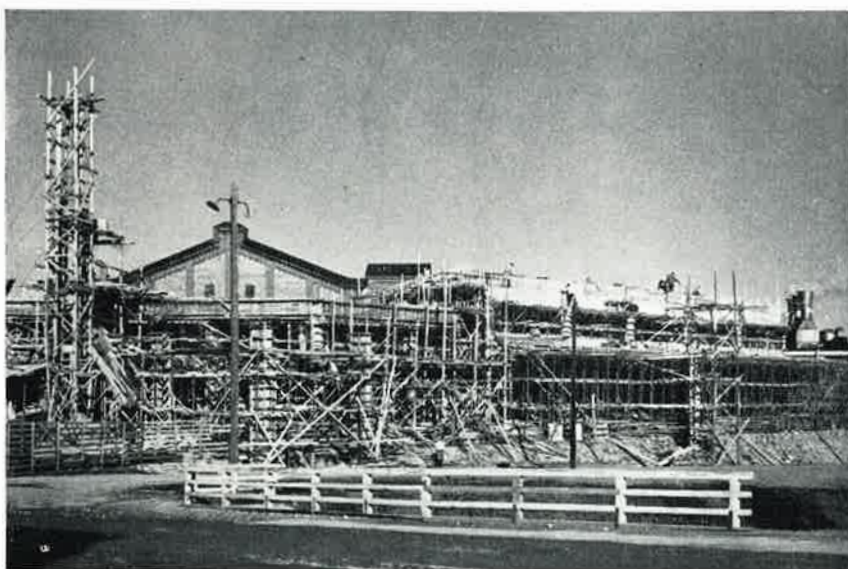
Kiillotuskalanterin siirtäminen pois varsinaisesta paperikonesalista uuteen sitä varten tehtyyn rakennukseen tulee parantamaan työolosuhteita ja koituu myös tuotannon hyväksi. Tilan puute on ollut ali-

tuisena kiusana eikä sanottavasti minkäänlaista varastotilaa paperikoneesta tulevia suuria rullia eli ns. tampoüreja varten ole ollut käytettävissä. Nytemmin kiillotuskalanterin siirron ansiosta vapautunut tila parantaa suuresti konerullien varastoimismahdollisuuksia.

Uudessa kalanterisalissa voidaan kiillottaa myös tähänastista suurempia rullia, koska tilaa ylöspäin on riittävästi. Parhaillaan PK IV:n määrässä päässä suoritetaan korjauksia ja uudistuksia, joiden ansiosta tuotanto nousee ja kalanterin uusi sijoitus tekee puolestaan mahdolliseksi suurempien rullien ajamisen ja käsittelyn. Rullien siirto koneelta kiillotuskalanteriin ja takaisin rotaatiokoneeseen tapahtuu kattokuljetimen avulla. Uudessa kalanterisalissa on myös tilaa valssitelinettä varten.

Yhtiön rakennusosaston omana työnä rakennetaan paperitehtaan kuudennelle koneelle lähes 1.000 m³:n suuruinen lisärakennus, johon sijoitetaan hissi. Myös selluloosa-tehtaan kuivaussali saa hieman lisätilaa puhallinkoneen imutelaan varten.

Päävaraston laajennus käynnissä

Seitsemän vuosikymmentä on päävarasto säilynyt entisellään ja täyttänyt alkuperäisen tehtävänsä

Laajennuksen jälkeen varastosta tulee tämän näköinen

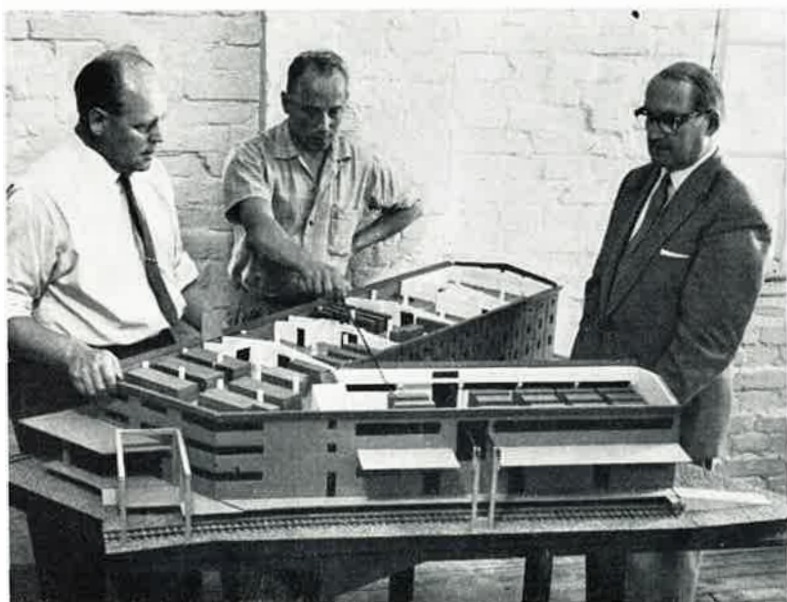
Päävarastoa laajennetaan

Kymintehtaan avaraa tehdaspihaa on vuosikymmenestä toiseen hallinnut jyrävä päävarasto. 1950-luvulla se sai lähinaapureikseen uusia suuria rakennuksia, mutta siitä huolimatta varasto on kyennyt hyvin säilyttämään asemansa tehdaskuvassa. Epäilemättä tähän on vaikuttanut kolme seikkaa. Rakennus on ny-

kyisenkin mittapuun mukaan suurehko ja se on onnistunut säilymään omana ehjänä kokonaisuutenaan ilman kylkiäisiä tai yhteensulautumisia toisten rakennusten kanssa. Kolmas rakennuksen 'näyttävyyttä' korostava ominaisuus ja epäilemättä tärkein on sen arkkitehtoninen omaleimaisuus.

Päävarasto rakennettiin vuoden 1889 jälkipuoliskolla. Saman vuoden juhannuspäivänä oli yksi yhtiön neljästä työläiskasarmista, jotka sijaitisivat nykyisen pääkonttorin paikalla, syttynyt palamaan. Tuuli kävi vanhaan varastoon ja tallirakennukseen päin ja nämä samoin kuin eräitä muita viereen ahdettuja rakennuksia tuhoutui tehtaan sen sijaan säilyessä. Heti tulipalon jälkeen aloitettiin uuden varaston ja tallin rakentaminen. Tehtaita perustettaessa oli kaikki rakennettu puusta ja vasta Kymintehtaan saadessa 1880-luvun alussa toisen paperikoneen muurattiin konesali tiilistä. Tiili rakennusaineena alkoi vallata yhä enemmän alaa ja niinpä uusi varasto ja tallikin muurattiin tiilistä.

Valmistuessaan varastosta tuli Kymintehtaan hallitsevin rakennus, sillä varsinaiset tehtaathan sijaitsivat osittain pillossa kosken rantavierussa. Varmaan tästä keskeisestä asemasta johtui, että varaston ulkonaössä pyrittiin suorastaan julkisen

Asiantuntijat varastonhoitaja Alvar Lundberg (oik.), hänen apulaisensa Martti Savela ja varastoekspeditööri Toivo Korhonen ratkomassa pienoismallin avulla tulevan suurvarastonsa järjestelykysymyksiä

rakennuksen edustavuuteen ja luonnollisesti silloisen tehdasarkkitehtuurin tyylikeinoja hyväksi käyttäen. Arkkitehtuuri käsitettiin ennen kaikkea fasaadiarkkitehtuuriksi ja pääpaino pantiin siten ulko-kuoren sommitteluun ja koristeluun. Tässä varastorakennuksessa kaikki neljä seinää käsiteltiin koristeluun nähden samanarvoisina ja siten rakennus sai eheän ja viimeistellyn tunnun. Seinistä hieman ulkonevat pilasterit jakavat seinäpinnat niin tiheästi, että ainoastaan yksi pystysuora ikkunarivi jää niiden väliin. Ikkunoiden yläreuna on loivasti kaareva ja ikkunat on varustettu rautaisilla luukuilla. Pitkittäisten seinien kolme ikkunariviä pienenevät ylöspäin, niin että katon rajassa olevat ovat enää vain luukkuja. Räystäiden ja päätyseinien tiilirakennus on silloiselle ajalle ominaista 'tillipitsiä'. Tässä tapauksessa 'malli' on ollut kuitenkin säästeliäänsä yksinkertainen ja siten tämä koristelu vaikuttaa nykyajankin katsojan mielestä hyväksyttävältä ja asiaan kuuluvalta. Rakennuksen herättämä vaikutelma ei ole kuitenkaan yksistään tämän fasaadiarkkitehtuurin varassa. Rakennus on myös kokonaisuutena tyylikkään tasapainoinen ja ankara ja johdonmukainen symmetria antaa sille arvokkaan leiman.

Tätä vanhaa varastoa tekee mieli muistella ja tarkastella näin tyylihistorian kannalta; onhan se niin menestyksellisesti kyennyt säilyttämään koskemattomuutensa ja alkuperäiset piirteensä, vaikka sen ympärillä on läpikäyty monta uudistusvaihetta. Vieläpä rakennus on kyennyt säilyttämään alkuperäisen tarkoituksensakin. Yhä se palvelee päävarastona — ei luonnollisestikaan enää pitkiin aikoihin valmiin tavaran varastona, sillä tuotanto on seitsemässä vuosikymmenessä moninkertaistunut, mutta sen sijaan edelleenkin tarveainearastona. Har-

voin voimakkaasti laajenevassa teollisuuslaitoksessa vanha rakennus on osoittautunut vuosikymmenestä toiseen näin elinkelpoiseksi.

Nyt tämä arvokas rakennusvanhus on kuitenkin joutunut uudistusten pyörteisiin. Varasto on käynyt auttamattomasti ahtaaksi ja tavaran käsittely vanhoissa tiloissa on täytynyt suorittaa vanhanaikaisin keinoin käsipelillä ja työntökärryillä. Ainoastaan kaksi hissiä on ollut varastomiesten apuna. Siten varaston uudistaminen ja laajentaminen on välttämätön toimenpide ja sen toteuttamiseen onkin jo ryhdytty.

Tässä vanhan ja uuden yhteensulattamisessakin vanha varasto näyttää yhä hyvin pitävän pintansa. Suunnitelmien mukaan rakennuksen pitkittäisten sivujen ulkonäkö jää entiselleen katon sen sijaan loivetessa ja päätyjen muuttuessa. Tehtaan puoleiseen päätyyn tullaan sijoittamaan paloasema ja toisesta päädyistä jatketaan varastoa 20 metrin pituudelta. Laajennus käsittää myös tästä uudesta päädyistä lähtevän toisen siiven, joka vanhan osan kanssa muodostaa avonaisen terävän kolmion. Tehtaantien puoleinen sivu jää auki, joten vanhan ja uuden osan väliin muodostuu varastopiha. Lastausraide tulee sivuamaan myös uuden osan ulkosivua, johon asennetaan kaksi nosturia ja suuri hissi.

Uuden osan työt ovat hyvää vauhtia menossa. Laajennus käsittää 12.600 m³. Rakennuksesta tulee kelarikerroksen lisäksi osittain kaksi-, osittain kolmikerroksinen räystäsviivan pysyessä kuitenkin kauttaaltaan samalla korkeudella. Rakennuksen runko ja välipohjat tehdään teräsbetonista ja seinät puhtaaksi muuratusta tiilestä. Uuden osan valmistuttua alkavat vanhan puolen sisustuksen muutostyöt. Tämän osan tilavuudeksi tulee korjausten jälkeen 11.500 m³.

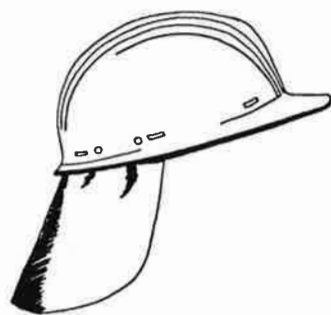
Tulevasta varastokompleksista antaa pienoismalli erinomaisen havainnollisen kuvan. Mallin ovat rakentaneet varastokspeditööri Toivo Korhonen ja varastonhoitajan apulainen Martti Savela. Yhdessä varastonhoitaja Alvar Lundbergin kanssa he esittelivät lehtemme edustajalle tätä etupäässä harrastustyönä tehtyä aikaansaannostaan. Se ei ole suinkaan mikään leikkirakennelma, jonka tarkoituksena olisi vain havainnollistaa varaston miesten pitkäaikainen toiveunelma. Tämän mallin avulla on pyritty ennakoita ratkaisemaan uusien tilojen mahdollisimman tehokas ja tarkoituksenmukainen käyttö. On mietitty hyllyjen ja muiden kalusteiden sijoittelua ja tehty myös kaikista sisustukseen liittyvistä ratkaisuista mallirakennelmat. Ja kun kokeneet ammattimiehet ovat yhteistuumin pohtineet tulevan suurvarastonsa käyttöä ja omaan työhönsä liittyviä ongelmia, on varmaan jo ennakoita päästy hyviin ratkaisuihin yksityiskohtia myöten huolellisesti tehdystä pienoismallista päätellen.

Uusi säkkitavaravarasto

Kesän kuluessa ovat varastomahdollisuudet jo suuresti parantuneet uuden säkkitavaravaraston ansiosta. Tämä rakennus valmistui kahdessa ja puolessa kuukaudessa höyrykeskuksen viereiseen pitkään varastoriviin. Kaksi vanhaa puista 'Pulkan varastoa' purettiin ja paikalle rakennettiin uusi, joka toisesta päädystään on kiinni paperitehtaan sementtitiilisessä varastossa.

Uusi varasto on 80 metriä pitkä ja lähes 20 metriä leveä. Pinta-ala on 1.500 m² ja tilavuus 11.300 m³. Rakennus on palomuurilla jaettu kahteen yhtä suureen osaan. Seinät ja katto on pystytetty liimattujen ja naulattujen HB-puukehien varaan, jotka sijaitsevat viiden metrin päässä toisistaan. Seinät ovat alumini-

Uudenaikaista arkkitehtuuria edustava
säkkitaravarasto kelpaisi vaikka
juhlasaliksi
Kuva esittää varaston toista
sisäpäätyä

Suojakypärä - työturvallisuuden symboli

Ei liene liioiteltua käyttää suojakypärästä tuollaista nimitystä. Se on hyvin näkyvä suojaväline ja myös tarpeellinen, sillä kukapa nyt ehdoin tahdoin jättäisi pääparkaansa varjelematta, silloin kun se joutuu puutoaville esineille ja kolhaisuille alttiiksi. Suojellaanhan varpaitakin iskun kestävien kenkien avulla.

Käytännössä suojakypärä on kuitenkin alkanut yleistyä vasta aivan viime aikoina. Kaivosmiehen henkilökohtaisiin varusteisiin kypärä on kyllä aina kuulunut, mutta ylipäänsä se on pysynyt harvinaisena, ja jos joku on yrittänyt sellaista käyttää, on hän helposti joutunut sormellaosoitteluun kohteeksi.

Nyttemmin suojakypärä on suorittanut voitollisen läpimurtonsa. Sen voi helposti todeta kierreltäessä esimerkiksi Kuusankosken tehtaiden uudisrakennuksilla ja korjaustyömailla. Kaikkialla näkee – tekisi mieli sanoa – muodikkaita suojakypäreitä, siksi tyylikkään näköisiä ne ovat. Lisäksi ne ovat pirteän värisiä: punaisia, sinisiä, vihreitä, keltaisia, valkoisia. Siten on kypärien värien avulla mahdollista myös erottaa eri työryhmät toisistaan.

Aikaisempaan suojakypärän käytön vieroksuntaan vaikuttivat varsin ymmärrettävät syyt. Kypärä oli raskas ja epämukava. Mielellään ei sellaista rasisusta pantu päähän ja jos pantiinkin, niin ainoastaan kaikkein välttämättömmimmässä paikassa. Lisäksi suomalaista miestä varmaan ujostutti moisen huomiota herättävän päähineen käyttö, varsinkin kun hän sodassa oli saanut sen kantamisesta tarpeekseen.

Uusi suojakypärä on entiseen verrattuna siinä määrin parannettu painos, että on suorastaan houkutus koetella sitä ja saman tien siihen myös mieltyy. Se on tehty lasikuidulla vahvistetusta polyesterimuovista, joka on lujuudestaan huolimatta varsin kevyttä ainetta. Kypärän sisusrakenteeseen on kiinnitetty aivan erityistä huomiota. Hikinauhahan paikalla on vaahtomuovipehmuste ja pää joutuu kosketuksiin ainoastaan muovista tehdyn päänmukaisen suojuksen kanssa. Sen ympärysmittaa voidaan rei'ityksen avulla säätää sopivan suuruiseksi. Täten kypärä istuu tanakasti päässä keikkumatta puolelle ja toiselle kuten oli vanhan kypärän laita. Kypärän taakse voidaan painonapeilla kiinnittää erillinen kuminen suojus, joka suojaa niskaa sateelta ja pölyltä. Talvella kypärän sisässä käytetään villaista myssyä. Huomio kiintyy myös kypärän tyylikkääseen muotoiluun. Edessä on muutaman sentin levyinen lippa, jonka juuresta lähtevät kohoumat ulottuvat kypärän laen yli niskaan saakka.

Uusi suojakypärä on siten todella muodikas, kevyt, miellyttävä kantaa ja hyvin tehtävänsä täyttävä. Se kestää kovankin iskun. Jotta voitaisiin estää laadultaan heikkojen kypärien ilmestyminen markkinoille, suunnitellaan kaikkien kypärämallien alistamista virallisen tarkastuksen alaiseksi. Näin on asian laita jo muualla pohjoismaissa. Hyvältä suojakypärältä vaaditaan mekaanista lujuutta ja kestävyyttä niin kuumuutta kuin kylmyyttä vastaan, eikä se saa myöskään johtaa sähköä.

Suojakypärän yleistyminen ei suinkaan johdu siitä, että muita turvalisustoimenpiteitä olisi alettu laiminlyödä. Rakennustyömailla ja korjaustöissä esiintyy kuitenkin aina tilanteita, joissa jonkin irtotaisen esineen putoaminen saattaa olla mahdollista. Pään lyöminen palkkeihin, putkiin ja koneiden osiin ja muihin koviin pintoihin ei ole leikin asia sekään, jos ei ole iskun vastaanottajana kypärää.

Suojakypärän yleistyminen on osoitus yleisen mielipiteen entistä myönteisemmästä asenteesta työturvallisuutta kohtaan. Siinäkin suhteessa suojakypärä on ikään kuin työturvallisuuden näkyvä tunnus.

Kiertokäynti omakotitaloa rakentavien yhtiöläistemme parissa on aina antoisa ja opettavainen. Heitä kaikkia voisi pitää suurina optimisteina. He ovat asettaneet itselleen aikamoisen urakan, jonka saavuttamiseksi he lannistumatta uurastavat. He uskovat omien hartioittensa kestävyys- ja käsiensä taitavuuteen. Jos ei vasaran varsi aluksi istuisikaan aivan luontevasti kourassa, niin työn edistyessä omakotirakentaja alkaa yhä enemmän muistuttaa kirvesmiestä.

Omakotirakentajat tietävät, että yritys vaatii heiltä pitkiä työpäiviä ja ankaraa, pitkäjännitteistä säästämistä. On myös uskallettava ottaa velkaa, sillä kelläpä etukäteen olisi talon rakentamiseen vaadittavaa summaa säästössä. Rakentajain optimisismi ei kuitenkaan tunne esteitä

Martti Laitinen esittelemässä työkumppaneilleen Heikki Laaksoselle ja Ragnar Johanssonille omakotitalonsa olohuoneen kaunista takkaa

Yhtiöläisemme rakentavat

ja vähitellen heidän pilvilinnansa alkaa muuttua todeksi.

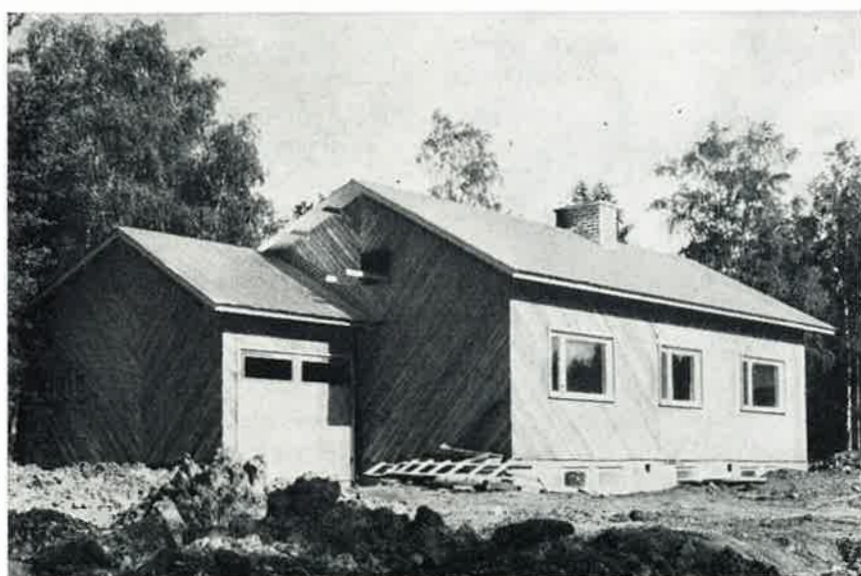
Kannustavia ja tyydytystä tuottavia välitavoitteita on urakan varrella runsaasti. Jo piirustusten katseleminen kiihottaa mielikuvitusta. Siinä se on tuleva koti kauniisti

paperille pantuna. Sokkelin valmistuminen ja talon vesikattoon saaminen ovat tapauksia, joiden kunniaksi kannattaa viettää pieni juhlahetki. Sitten alkaa 'timpraaminen' omien seinien sisäpuolella: väliseinien, lattian ja laipion tekeminen,

'reikätyöt', portaiden vieminen ylös ja alas sekä paljon muuta. Jokaisen vaiheen toteutuminen tuottaa rakentajalle uutta ilon aihetta ja kannustaa häntä jatkuviin ponnistuksiin.

Tämän omakotirakentajille omien mielialan koimme käväistesämme Martti Laitisen uudisrakennuksella Tähteessä. Isännän lisäksi tapasimme talossa Ragnar Johanssonin ja Heikki Laaksosen, kaikki kolme paperimiehiä Kymin paperitehtaalta. Johansson on itsekin omakotirakentaja ja oli tullut keskustelemaan työkumppaninsa kanssa rakennusasioista. Laaksosen puolestaan oli tullut auttamaan Laitista talon maalaustöissä. Talon rakentaminen oli näet edistynyt jo niin pitkälle ja tämän syksyn kuluessa onkin jo tarkoitus muuttaa taloon.

Tällaiselta näyttää Martti Laitisen omakotitalo. Matala talotyyppi on yhä enemmän yleistymässä

Tähän Lohikadun varren metsikköön rakennetaan kahdeksan omakotitaloa

Isännän opastamana katseltiin taloa ja näkemisen arvoinen se oli-kin. Olohuone oli koko talon päädyn pituinen ja pihan puoleista seinää hallitsi lähes lattiaan saakka ulottuva näköalaikkuna. Sen kanssa kilpaili huomion herättäjänä ja huoneen somistajana materiaaliltaan ja muodoltaan kaunis takka. Keittiössä ihailtiin juuri saapunutta keittiökalustoa, joka oli maalattu iloisin, rohkein värein. Makuuhuoneessa Laitinen esitteli asiallisia komerotiloja. Niiden ovet hän oli itse valmistanut.

Talon esittelyn aikana panimme merkille, miten hyvin miehet olivat perillä kaikista talon rakentamiseen liittyvistä asioista, ei yksistään teknillisistä ratkaisuista, vaan myös rakennusaineita koskevista ja tyylikysymyksistä. Asioista oli otettu selvää, oli muodostunut omakohtainen mielipide ja kaikessa pyrittiin itsenäiseen ja oman mielen mukaiseen ratkaisuun.

Talotyypin valitseminen ja pohjaratkaisun tekeminen kuvastivat tässä tapauksessa jo hyvin selvästi rakentajan omakohtaista käsitystä. Laitinen oli päätenyt yksikerrokseen talotyyppiin, olipa vielä sijoittanut autotallinkin talon jatkoksi

samaan tasoon. Näin talolla oli selvästi matalan rakennuksen leima. Keskellä sijaitsevasta hallista mentiin olohuoneeseen ja keittiöön. Toisessa päässä taasen sijaitsivat erikseen kaksi makuuhuonetta. Saimme vaikutelman, että rakennuksen 84 neliötä oli ratkaistu erittäin tarkoituksenmukaisella ja juuri tämän perheen käyttöön soveltuvalla tavalla.

Yhtiö jakanut 42 uutta tonttia

Tapaus Martti Laitinen on yksi omakotirakentajien suuresta joukos-

mäentien varrelta, mutta joista uusien asemakaavasuunnitelmien takia oli luovuttava, ovat saaneet uudet tontit Pappilan pelloilta. Näin ollen yhtiö on jakanut tänä vuonna 42 uutta tonttia. Tonttien palstoitus on jo suoritettu, onpa joku lautapino-kin ilmestynyt tonteille merkinä rakennustöiden alkamisesta. Tuleva talvi kuluu kuitenkin vielä suunnitelmien ja alkuvalmistelujen teossa ja vasta ensi keväänä näillä tonteilla nähdään miehiä totisessa touhussa montun ja sokkelin teossa. Toivotamme uusille rakentajille on-

Kuusankosken keskustan uusia kerrostaloja

ta. Omakotirakennustoiminta saakin erityistä kantavuutta sen johdosta, että sitä jatkuvasti harrastetaan laajalla rintamalla. Vuodenvaihteen tilaston mukaan yhtiöläisten rakentamien omakotitalojen määrä Kuusankoskella oli jo noussut 766:een. Tämän vuoden aikana kymmenen perhettä on jälleen muuttanut oman kurkihirren alle ja toiveita on, että vuoden kuluessa valmistuu puolisensataa omakotitaloa eli sama määrä kuin viime vuonna.

Parhaillaan on alkamassa uusi rynnistys. Kuten Tiedotuslehdessä olemme kertoneet, on yhtiön taholta jaettu jälleen uusia tontteja: 17 tonttia Kymintehtaan kansakoulun läheisyydestä, 9 Mäkeläntien varrelta Kymenrannassa ja 6 Lohikadun varrelta Pilkanmaassa. Tämän lisäksi 10 yhtiöläistä, joille aikaisemmin osoitettiin tontit Hiikka-

nea ja menestystä suuressa yrityksessään.

Yli 300 huoneistoa Kuusankosken uusissa kerrostaloissa

Omakotirakennustoiminnan rinnalla on Kuusankoskelle kohonnut kuluneena kymmenvuotiskautena lukuisia kerrostaloja, joiden ansioista varsinkin kauppalantalon ja kirkon tienoo on muuttunut kauppamaisiksi. Täten Kuusankosken keskusta on jo hyvää vauhtia hahmotumassa ja asemakaavan tultua nyttemmin tältä osin vahvistetuksi on kerrostalojen rakentaminen keskustaan saava varmaan lisää vauhtia.

Eniten on kerrostaloja rakennettu Kuusankosken Haka Oy:n toimesta. Tässä asunnonhankintayhtiössä ovat osakkaina Kuusankosken kauppa, Kymin Osakeyhtiö ja KK-lainen

osuuskauppaliike. Hakan ensimmäinen talo valmistui v. 1952 ja tähän mennessä Haka on rakentanut jo seitsemän kerrostaloa, joissa on 209 asuinhuoneistoa ja 24 liikehuoneistoa. Rakennuksista on kuusi osake-taloa ja yksi vuokratalo. Parhaillaan on Aravassa ratkaistavana kahden uuden Hakatalon rakentamisanomus. Nämä talot on tarkoitettu vuokrataloiksi.

Yksityisen rakennustoiminnan avulla on Kuusankoskelle rakennettu lisäksi kolme kerrostaloa ja yhden rakentaminen on parhaillaan menossa. Näissä taloissa on yhteensä 101 asuinhuoneistoa ja 12 liikehuoneistoa. Kaikkiaan on siten sekä Hakan että rakennusliikkeiden toimesta hankittu Kuusankoskelle vajassa kymmenessä vuodessa 310 kerrostaloasuntoa ja 36 liikehuoneistoa.

Rakennusliike Sainio & Potinkara on suurimmalta osalta vastannut yksityisestä rakennusyritteliäisyydestä. Toiminimi rakentaa parhaillaan kolmatta kerrostaloaan ja lähiajan suunnitelmissa on neljännen talon rakentaminen Ekholmintien varteen.

Yhtiöläiset ovat tunteneet suurta mielenkiintoa myös kerrostalojen rakentamista kohtaan. Siitä on osoituksena se, että 43 yhtiöläistä on hankkinut itselleen asunto-osakkeen näistä uusista ja nykyaikaisista kerrostaloista.

Yhtiön Voikkaalle rakentamat kaksi kerrostaloa valmistuivat kevättalvella. Näissä yhtiöläistaloissa on yhteensä 25 huoneistoa.

Ylhäältä lukien:

Nämä kaksi komeata kerrostaloa sijaitsevat torin ja Ekholmintien välissä

Yksi kauppalan keskustan Haka-taloista

Toinen Voikan uusista yhtiöläistaloista

Koneiden voimalla parannetaan luonnon suomia mahdollisuuksia Juankosken ja Karjalankosken välillä voimatalouden hyväksi

Ennätysmäinen rakennuskesä Juankoskella

Kulunut kesä on Juankoskella rakennustoiminnan kannalta muodostunut harvinaisen vilkkaaksi. Tuskinpa tarvitsee siirtyä montakaan sataa metriä, kun edessä on jo uusi työmaa ja aina eri urakoitsijan voimin. Onhan melkein Juankosken keskustakin aina Hyppyrimäen omakotialueelta saakka lähes ympäri käännetty. Kolme näistä urakoitsijoista on vedenrakentajia, jotka kaikki ovat yhtä aikaa meidän pienoiseen kyläämme eksyneet, on Insinööritoimistot Vesi-Pekka, Vesto ja Yleinen, ja kun Karjalankosken voimalaitoksen rakentamista ja siihen liittyviä töitä valvoo vielä Vesi-rakentajan mies, voitaisiin puhua neljästä eri vedenrakentajasta.

Karjalankosken voimalaitostyöstä huolehtii, kuten lehdessämme on aikaisemmin kerrottu, Oy Yleinen Insinööritoimisto. Voimalaitoksen rakennustyöt ovat nyt ehtineet siihen vaiheeseen, että varsinainen säännöstelypato on kokonaan valettu, samoin koneaseman alarakenteet turpiinien kanteen saakka. Padon yhteyteen tulevan nippunosturin betonipalkit on raudoitettu ja tulva-

luukun asennus on parhaillaan käynnissä. Padon päällä kulkevaa siltaa käyttävät jo työmaan ajossa olevat autot, jotka joutuvat kulkemaan lähellä olevalle Jänissalmeen rakennettavalle patotyömaalle. Tie Karjalankosken padolta Jänissalmeen on jo valmis.

Jänissalmen patotyömaalla on nyt ehditty siihen vaiheeseen, että salmen yläpuolinen työpato valmistui 13. 8. Tällöin veden juoksu Akonveteen Jänissalmen haaran kautta päättyi ja kaikki Vuotjärvestä laskevat vedet ohjataan nyt Karjalankosken padon tulvaluukun sekä vielä sulkematta olevan nippunostoaukon kautta. Jänissalmeen rakennettavan varsinaisen padon rakennustyöt ovat nyt alkamassa Oy Yleisen Insinööritoimiston toimiessa urakoitsijana.

Kun matkaamme Karjalankoskelta pari kilometriä Juankoskelle päin, saamme näköpiiriimme Virraslahden, jossa patotyöt ovat myös käynnissä. Täällä on Insinööritoimisto Oy Vesi-Pekka tehnyt töitä koko kesän ja pian valmistuu lahden ympärille kolme suojapatoa, jotka

estävät veden leviämisen padon takaisille alaville pelloille, sen jälkeen kun vesi Karjalankosken voimalaitoksen valmistuttua kohotetaan sille määrätylle korkeudelle. Näistä suojapadoista suurin on n. 230 metriä pitkä ollen korkeimmalta kohdaltaan n. 3—4 metrin korkuinen. Toiset kaksi patoa ovat molemmat n. 80 metrin pituisia. Kaksi padoista on rakennettu siten, että ne on ensin varustettu ponttilankkusydämellä, jonka molemmin puolin on juntattu tiivis savimaa, sen päälle hiekkakerros ja lahden puolelle päällimmäiseksi ajettu kivikerros suojaamaan patoa veden kulutusta vastaan. Kolmas padoista on matalampi pelkkä maapato. Patojen yhteyteen rakennetaan yhteinen pumppuasema. Sadevesi sekä lumen sulamisvedet johdetaan kokooja-altaan kautta pumppualtaaseen, josta ne edelleen pumpataan Virraslahteen. Pumppuasema on parhaillaan tekeillä.

Seuraava Vesi-Pekan työkohde onkin Jukajoen toisella puolella Lammensalmessa, jonne rakennetaan samanlainen pato kuin Virraslahteen. Tämä pato tulee estämään veden leviämisen padon takana olevaan pieneen lampeen sekä matalan maakannaksen yli Vehka-

lahteen. Padon yhteyteen tulee pieni pumppuasema, joka on rakenteilla. Itse pato, joka on n. 80 metriä pitkä ja korkeimmalta kohdaltaan n. 4—5 metriä korkea, on jo valmis.

Vesi-Pekan työkohteisiin kuuluu vielä Hiidensalmen padon rakentaminen. Tämä pato, joka on betoni-rakenteinen ja johon tulee yli kymmenen metrin korkuinen betoni-muuri laskettuna pohjakalliosta saakka, estää veden kohoamisen Vehkalahdessa. Vehkalahti on melkoisen suuri, sillä sen vesialue käsittää n. neljä km². Lahden vedenpinta tullaan padon yhteyteen rakennettavan pumppuaseman avulla pitämään luonnollisessa korkeudessaan. Padon valutyöt alkoivat elokuun loppupuolella.

Hiidensalmelle ja Lammensalmelle rakennettiin kuluva kesän alkupuolella 3.000 V sähkölinja tehtaalta. Työ suoritettiin tehtaalla oman sähköastion toimesta.

Myös Juantehtaalte sijoitettavan jakoaseman rakennustyöt on aloitettu. Jakoasema rakennetaan Juantehtaan vanhan valssilaitoksen välittömään läheisyyteen. Urakoitsijana toimii talousneuvos Martti Pasanen. Kojeistot hankkii ja asentaa Strömberg Oy. Jakoasemalle rakennetaan Karjalankosken voimalaitokselta sähkövoiman siirtoa varten 45.000 V voimansiirtojohto. Jakoasemalta voima jaetaan tehtaalle ja Siilinjärvelle. Siilinjärvelle tapahtuvaa ylijäämäenergian syöttöä varten rakentaa Savon Voima Oy Juantehtaan ja Siilinjärven välille 45.000 V linjan, jota pitkin ylijäämäenergia syötetään maakunnan verkostoon.

Alussa mainitut kaksi vedenrakentajaa tekevät esteitä saadakseen veden leviämisen estetyksi liian suurille alueille, mutta Insinööritoimisto Vesto sitävastoin tekee kaivantoja, saadakseen veden leviämään laajemmalle alueelle, joskin putkia pitkin. Juankoskelle perustettiin v. 1956 Juankosken Vesiosuuskunta ra-

kennuskaavoitetun alueen vesijohto- ja viemäroimistöitä kehittämään. Osuuskunnan toimesta hankittiin täydellinen suunnitelma rakennuskaavoitetulle alueelle tehtävistä vesi- ja viemärijohtoverkostoista, pumppuasemista ja puhdistuslaitoksista. Työt alkoivat Insinööritoimisto Veston toimesta heinäkuussa ja niiden pitäisi olla valmiina marraskuun puoliväliin mennessä.

Ensimmäinen rakennusvaihe, joka nyt toteutetaan, käsittää runkolinjojen rakentamisen Juantehtaan keskusta sekä Hyppyrinmäen omakotialueelle. Vesi otetaan Viemaninlahden rannalle rakennettavasta kaivosta, jonka välittömään läheisyyteen rakennetaan pumppuasema varustettuna kahdella 3.500 litran painesäiliöllä. Ensimmäisessä rakennusvaiheessa ei vielä rakenneta vesitornia. Koivukosken ja Virraslahden rannalle rakennetaan viemäri-veden puhdistamot. Nyt rakennettavien runkolinjojen kokonaispituus on viisi kilometriä vesi- ja viemärijohtoa. Päävesijohdot tulevat 6:n tuuman valurautaputkesta ja viemäriputket 225 mm:n betoniputkesta. Osuuskunnan hallituksen puheenjohtajana toimii kunnan rakennusmestari Tauno Vepsäläinen ja ensimmäisen rakennusvaiheen töitä osuuskunnan puolesta valvoo rakennusmestari Onni Hakkarainen.

Kaikkien näiden rakennustöiden lisäksi on Juantehtaan keskusta valmistumassa Juankosken Liikennekeskus Oy:n asuin- ja liiketalo, johon mm. tulee sijoitettavaksi Kansallis-Osake-Pankin Juankosken konttori. Urakoitsijana on toiminut Rakennusliike Jokinen Kuopiosta.

Melkein vastapäätä Juankosken Liikekeskus Oy:n taloa rakentaa talousneuvos Martti Pasanen kahta kerrostaloa, nimeltään Asunto Oy Poikkitie. Näiden 4-kerroksisten talojen ensimmäiseen ja taloja yhdistävään yksikerroksiseen osaan tulee liikehuoneistoja. Mm. Pohjoismaiden Yhdyspankin Juankosken konttori muuttaa tähän rakennusryhmään. Juankoskelaiset voivatkin kehaista, että onhan kylässä ainakin pankkeja nykyisin aivan riittämiin, kokonaisuudesta seitsemän talletuslaitosta, kun säästö-kassatkin huomioidaan.

Juankosken yhteiskoulun kuulumisia ei sovi myöskään unohtaa, sillä koulu, joka tähän saakka on toiminut keskikouluna perustamisestaan vuodesta 1920 alkaen, aloittaa nyt uuden lukuvuotensa kuusiluokkaisena. Parahiksi ehtii siis uusi koulun lisärakennus valmistua, ettei heti tule tilausta. Kolmen vuoden kuluttua valmistuvat sitten ensimmäiset uudet ylioppilaat 'Pata-ruukin' omasta opinahjosta.

M. L.

Vanha riihi on saanut luovuttaa paikkansa 4-kerroksiselle kivitallolle

Museo on sijoitettu sata vuotta vanhaan ruukin viljamakasiiniin, joka jo sinänsä on arvokas nähtävyys

140-vuotias Högforsin Tehdas sai teollisuusmuseon

Högforsin Tehdas on tänä vuonna täyttänyt 140 vuotta. Tällainen väli-vuosikymmen ei tarjoa perusteltua aihetta juhlintaan, mutta ei merkki-vuotta ole unohdettukaan. Itse asiassa tehtaan menneisyydelle ja edellisten ruukkilaispolvien työlle on osoitettu huomiota arvokkaalla, näkyvällä ja kestäväällä tavalla. Högforsin Tehdas on saanut museon, joka havainnollisella ja mielikuvi-tukseen vetoavalla tavalla kertoo ruukin historiasta ja kehityksestä. Museon perustamisajatus on ollut ilmassa pitkän aikaa, mutta juuri tehtaan merkkivuosi antoi vauhtia hankkeen toteuttamiselle ja museon avajaisia voitiinkin viettää jo elo-kuun 25 päivänä.

Museorakennukseksi valittiin sa-tavuotias hirsinen viljamakasiini. Ratkaisu on erittäin onnistunut. Yhdessä naapurinsa Bremerin ruu-kinkartanon kanssa viljamakasiini edustaa tehtaan vanhinta rakennus-historiaa ja ympäröivä puisto suu-rine tammineen ja muine koriste-puineen kehystää arvokkaalla ta-valla vanhaa rakennusryhmää.

Komean ja ryhdikkään viljama-kasiinin ulkoseinät, jotka on maa-lattu punamullalla, on jätetty veis-tämättä. Vaalean vihertävät nurkka-laudat ja katon rajaan ulottuvat

ovenpielilaudat samoin kun vastaa-vanlaiset koristelaudat rakennuksen toisella puolella tehostavat raken-nuksen korkeusvaikutelmaa. Musta-luukkuiset ikkunat luovat romant-tista salaperäisyyttä ja toisessa pää-dyssä oleva korkea kelloteline on kuin kruunu ylvään rakennuksen harjalla. Entistämistyössä on oltu uskollisia kaikelle alkuperäiselle ja myös sisätilat sellaisenaan ovat so-veltuneet museotarkoituksiin.

Tehdasmuseon vihkiminen tapah-

tui yksinkertaisin menoin puolisa-taisen kutsuvierasjoukon läsnäolles-sa. Tilaisuudessa nähtiin kauppalan ja seurakunnan edustajia, paikka-kunnan ansioituneita kotiseututyön harrastajia, yhtiön kultamitalimie-hiä ja muita pitkäaikaisesti palvel-leita. Tehtaan johdon ja insinööri-kunnan sekä työnjohtajakunnan edustajien lisäksi oli tuotantokomi-tea kokonaisuudessaan läsnä.

Aluksi kokoonnuttiin virkamies-kerholle, jossa isännöitsijä C. J.

Masuuni ja museo yhdessä valottavat Högforsin ruukin menneisyyttä mieliin painuvalla tavalla

Cedercreutz toivotti vieraat tervetulleiksi ja piti museon vihkäispuheen mainiten siinä seuraavaa:

Teollisessa elämässä on katseen oltava suunnattuna eteenpäin kohti tulevaisuutta, ja luottamuksen huomispäivään täytyy olla vankka, jos mieli kehittää teollisuuslaitosta ja lujittaa sen kilpailukykyä. Teollisuuslaitos syntyy aina uudelleen;

hetkeksi pysähtyä ja antaa katseen siirtyä taaksepäin ja ajatuksen viipyy menneiden sukupolvien aikaansaannoksissa. Usein tällaisina merkivuosina julkaistaan historiikkeja tai kuvakokoelmia, jotka kuvaavat yrityksen menneisyyttä.

Högforsin Tehdas on tänä vuonna täyttänyt 140 vuotta. Tämän juhluvuoden kunniaksi me avaamme nyt menneiden sukupolvien uurastuk-

Aluksi minun on kuitenkin todettava, että teollisuus on realistinen; se katsoo vain laitteiden ja esineiden hetkellistä arvoa, eikä sillä ole pieteettitunnetta juuri nimeksikään. Tästä johtuu, ettei Högforsin Tehtaallakaan ole meidän päiviimme säilynyt kuin vähäinen määrä vanhoja rakennuksia ja muita näkyviä muistoja.

Kulonsuonmäen malmilöydöt olivat pohjana tehtaan syntyyn, ja nykyisen Rautamäen laelta löytyvätkin vanhimmat Högforsin Tehtaaseen kytkeytyvät muistot. Viisi veden täyttämää kuilua osoittaa, missä ensimmäiset ruutipanokset räjäytettiin osoituksena Högforsin Tehtaan historian alkamisesta. Mitä vanhoja työkaluja näiden kuilujen pohjalta saattaisi löytää, on meille tuntematonta, mutta todennäköistä on, että yhtä ja toista historiallisesti mielenkiintoista kätkeytyy näihin syvyyksiin. Nuorempia muistoja aikoinaan vilkkaasta kaivosteollisuudesta löytyy Pusulan Pyölistä, jossa on kymmenkunta avolouhusta, ja Järvenpään Tupurista, missä on myös joitakin pienehköjä louhoksia.

Vanhin säilynyt rakennus, joka samalla on tehtaan arvokkain muistomerkki, on vanha masuuni. Vankkana graniittimuurina se seisoo vanhan voimanlähteensä kosken varrella. Tämä masuuni lienee parhaiten säilynyt Suomen vanhoista masuuneista. Sen sisämuuraus on pohjaa lukuun ottamatta miltei vahingoittumaton ja kuparinen vesijäähdytetty ilmahormikin on vielä näkyvässä uunin kyljessä. Uunin lisälaitteista ei ole säilynyt kuin valurautaisen puhallusputken osia ja yksi valurautainen luukku. Rautaharkko, joka varmasti on valmistettu uunin sulattamasta raudasta, on myös löydetty. Masuuni sytytettiin ensimmäisen kerran v. 1823 ja viimeinen puhallus suoritettiin v. 1914, joten sen teollinen ikä oli kokonaista 91 vuotta. Masuunista syntyvästä kuo-

Museon vihkijä isännöitsijä C. J. Cedercreutz vanhan polven edustajien kanssa museon portailla: oikealta lukien C. J. Cedercreutz, Selim Ekholm, Juho Karisto, Viljam Laaksonen ja Aku Lindfors

vanhat menetelmät väistyvät uusien tieltä, ja tuotteet jotka olivat ajankohtaisia vuosia sitten, eivät ole sitä enää, vaan niitä seuraavat uudet tuotteet, jopa aivan uudelta alalta. Rakennukset ränsistyvät, niitä puretaan ja uusia rakennetaan tilalle. Teollisuuslaitos elää, ja sen piirteet muuttuvat milloin hitaammassa, milloin nopeammassa tahdissa. Kehitystä ei saa pysähdyttää, koska se tietäisi siirtymistä kehityksen tien laitaan, josta passiivisena joutuisi seuraamaan kilpailijoitten ryntäystä kohti parempia tuotteita ja laajentuvia markkinoita.

Teollisuuslaitosten täyttäessä taksaisia vuosikymmeniä on aiheellista

sille ja muistolle omistetun Tehtaan Museon. Museon perustaminen on tosin vanha hanke ja vuosien kuluessa onkin otettu talteen esineitä, jotka kuvaavat eritoten tehtaan tuotteiden kehitystä.

Tohtori Ekmanin kirjoittama Högforsin Tehtaan historia antaa meille elävän kuvan tehtaan kehityksestä aina vuoteen 1950 saakka. Koska tämä historia on meille kaikille ainakin pääpiirteittäin tuttu, en halua tässä lähteä sitä toistamaan, vaan pysähdyn tarkastelemaan niitä laitoksia, rakennuksia ja esineitä, jotka ovat säilyneet tähän päivään saakka ja jotka kertovat meille menneitten aikojen tarinaa.

Vihtori Friman (vas.) ja Selim Ekholm tarkastelemaan heille tuttua valurin sorsalampua

nasta valmistettiin aikoinaan tiiliä rakennustarkoituksiin ja näistä tiilistä rakennettu makasiini on Närön talon pihassa maantien varrella.

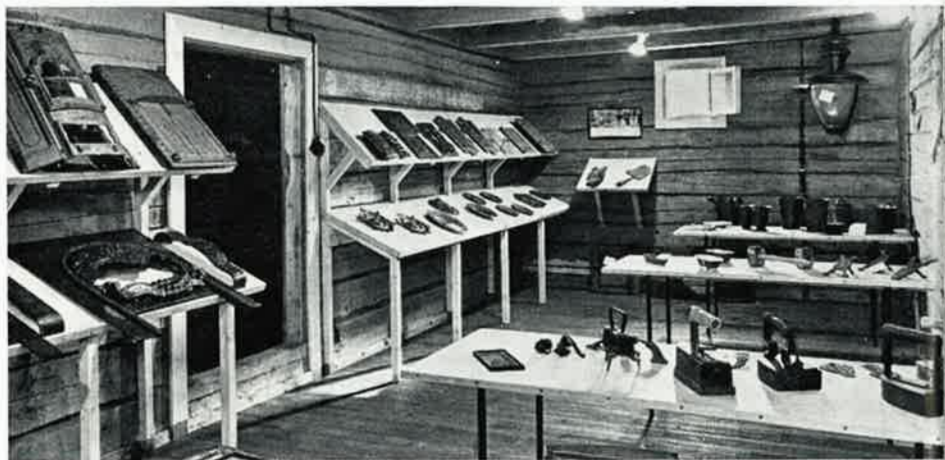
Täysin hävinnyt on tehtaan ehkä historiallisesti merkittävin laitos, nimittäin valssilaitos, joka sijaitsi nykyisen puhdistamon kohdalla. Tämä v. 1852 toimintansa aloittanut laitos oli Suomen ensimmäinen teräsvalssaamo. Se oli toiminnassa vuosisadan vaihteeseen saakka, jolloin se lopetettiin ilmeisesti niukan vesivoiman saannin johdosta. Muista rakennuksista ovat mielenkiintoisia ainoastaan kapteeni Bremerin rakennuttama päärakennus, joka viime vuonna täytti sata vuotta, ja sa-

moilta ajoilta peräisin oleva hirsinen viljamakasiini, joka tänään vihitään Tehtaan Museoksi.

Tämän museon tarkoituksena on havainnollistaa tehtaan ja sen tuotteiden kehitystä. Ensimmäinen vaihe oli malmin jalostaminen harkkoraudaksi. Seuraava vaihe oli harkkoraudan muuttaminen teräkseksi ja edelleen valssituotteiksi, joista vuorostaan valmistettiin nauvoja, niitejä ja pultteja. Mutta harkkorautaa käytettiin myös sellaisenaan valu-

pulla. Vuosisadan vaihteessa ryhdyttiin valmistamaan lämpö- ja sanitettivalua ja tämän ryhmän tuotteet muodostavat nyt valtaosan tehtaan kokonaistuotannosta. Ensi vuoden aikana käyttöön otettavat sähkösulatusuunit avaavat taas uudet mahdollisuudet tuotannollemme.

Kun todenteolla ryhdyttiin keräämään esineitä museota varten, kävi ilmi ettei vanhojen tuotteiden löytäminen ollut niinkään helppoa. Tehdas on aina valmistanut tuotteita

tuotteiden valmistukseen. Etualalla oli aluksi talous- ja rakennusvalut kuten liedet, padat ja pannut, puutarhakalustot, rimat ja salvat, mutta myös joukko koristevalua. Maatalouskonevalmistuksella oli lyhyt kukoistuskausi viime vuosisadan lo-

taan myytäväksi eikä omaa tarvetta varten ja tuotteet on toimitettu maan eri puolille. Vanhimmat esineet ovat loppuunkuluneina romutettu ja on ollut vaikeata päästä niiden jäljille. Etsintä ei ole kuitenkaan ollut tuloksetonta. Högforsin valmistama niittokone on löydetty, samaten isokokoinen koristeellinen liesi, joka lienee tehtaan varhaisimpia malleja. Ensimmäinen Högforsin keskuslämmityskattilatyypin on niin ikään saatu talteen. Rikkain löytöpaikka on ollut tehtaan mallivarasto, josta valtaosa näytteillä olevista esineistä on löytynyt. Valitettavasti ei yhtään vanhaa koristeellista ja suurella ammattitaidolla ja kärsivällisyydellä valmistettua puumallia ole toistaiseksi saatu talteenotetuksi. Niin ikään vanhoja työkaluja on hyvin niukasti säilynyt.

Museo sellaisenaan kuin se tänään

Yllä: talous- ja koriste-esineitä sekä uunin- ja takanluukkuja, oikealla erikoisen näköinen vaatenaulakko

Kunnianarvoisa liesivanhus on saanut seurakseen vanhoja kamiinoita

esitetään on alkua ja toivomme, että tehtaan tai yksityisten kätköistä löytyisi jatkuvasti esineitä, jotka antaisivat lisävalaistusta tehtaan tuotteista ja valmistustavoista.

Lausun tässä yhteydessä tehtaan kiitokset kaikille niille yksityisille, jotka ovat lahjoittamallaan esineillä tukeneet museon aikaansaamista.

Arvoisat kutsuvieraat! Julistan Högforsin Tehtaan Museon avatuksi ja ehdotan, että siirrymme siihen tutustumaan. Sanattomalla tavalla

tämä museo varmasti pystyy kertomaan meille enemmän menneiden sukupolvien uurastuksista, taidosta ja pyrkimyksistä kuin mihin minä monisanaisestikaan kykenen. Tänä viivähdämme hetken menneisyyden parissa ja muistamme aikaisempien polvien työtä, joka on perustana meidän saavutuksillemme. Huomenna käännämme taas katseemme tulevaisuutta kohti.

Museorakennus ja kokoelmat heittäivät avajaisyleisön keskuudessa ihastusta. Museon aikaansaamista tervehdittiin tyydytyksellä ja eräät muistivat kotonaan olevan esineitä, joiden paikka on tämän museon suojissa. Esineet elävöittävät ruukin menneisyyttä ja varsinkin mukana olleet vanhan polven edustajat toimivat asiantuntevina oppaina. Museossa käynnin jälkeen kokoonnuttiin toistamiseen virkamieskerholle,

jossa kahvipöytien ääressä jatkui keskustelu Högforsin varhemmista vaiheista.

Museon kokoelmat käsittävät nykyisellään yli neljäsataa esinettä ja luvassa on täydennystä. Näytteillepanon ovat suorittaneet sosiaali-päällikkö Erkki Mattsson ja liikuntaneuvoja Leo Savolainen. Toistaiseksi ei esineitä ole ennätetty lueteloida, mutta tämäkin museaaliselta kannalta välttämätön toimenpide tullaan lähitulevaisuudessa suorittamaan. Museoon on käyty ahkeraan tutustumassa erinomaisen oppaan Juho Kariston joutuessa esittelemään museota kerta toisensa perään.

Vanhaan masuuniin liittyvät esinelöydöt samoin kuin valajan työkalut ovat ikään kuin johdantona kokoelmiin tutustuttaessa. Högforsin tehtaan tärkeitä tuotteita liesiä, kamiinoita, keskuslämmityskattiloita ja radiaattoreita voidaan seurata aivan ensimmäisistä yrityksistä ja malleista saakka. On ollut paikallaan tuoda vanhojen rinnalle aivan uusimpiakin prototyyppejä, koska siten kehitys samoin kuin tyylisuuntien muuttuminen tulevat erittäin havainnollisella tavalla esille. Runsaas kokoelma uuninluukkuja, hautaristejä ja puutarhakalustojen malleja kertovat aivan ehtymättömästi koristelusta, joka kuului asiaan vuosikymmeniä sitten.

Oman mielenkiintoisen ryhmänsä muodostaa talousvalu patoineen, huumareineen, vohvelirautoineen, silitysrautoineen ja 'sillinpaistajineen'. Niissäkin kuvastuu selvään pyrkimys käytännöllisen tarkoituksen ohella ajan hengen mukaiseen muotoiluun. Luontevimmin taiteelliset tavoitteet tulevat tietenkin esiin varsinaisessa taidevalussa: valurautaisissa koristekilvissä, lautasissa ja reliefeissä. Katsoja löytää niiden joukosta kuvanveistäjä Emil Cedercreutzin 'Tukinvetäjät', hänen käsialaansa olevan 'Valurin uurnan' ja myös aivan uutta taidetta kuten

Mikael Schilkinin 'Karhun' sekä 'Ilvesperheen'.

Rakennuksen ullakkokerroksessa nähdään niittokone ja silppukone. Niittokone on yksi niistä kolmesta mallikappaleesta, jotka edelsivät tämän artikkelin sarjavalmistusta. Sen on museolle luovuttanut Närön talon isäntä, pankinjohtaja Paavo Salvén. Ullakolle on sijoitettu myös tehtaan suuri soittokello pienemmän kellon komeillessa museon oven pielessä.

Närön talon isäntä pankinjohtaja Paavo Salvén esittelemässä vanhaa niittokonetta

Högforsin Tehdas on perustamansa museon ansiosta pelastanut uuhoon joutumasta paljon sellaista, joka ennen kaikkea kiinnostaa tehdasta ja tehtaan väkeä itseään, mutta jolla samalla on kulttuurihistoriallista arvoa. Högforsin Tehdas on muistanut menneisyyttään tänä merkkipuonnaan kauniilla ja pysyvällä tavalla.

Hypokloriitin vaikutuksesta selluloosaan

Tämän artikkelin kirjoittaja suoritti viime keväänä Helsingin yliopistossa fil.lisensiaattitutkinnon pääaineena kemia. Paljon tutkimustyötä vaatinut lisensiaattityö käsitteli hypokloriitin vaikutusta selluloosan rakenneyksiköihin. Aihe on siten otettu yhtiömme oman tuotanto-ohjelman ja siihen liittyvän tieteellisen tutkimuksen piiristä.

Selluloosan valmistus käsittää tavallisesti kaksi kemiallista päävaihetta nimittäin keiton ja valkaisun. Keitossa lastuista pyritään poistamaan puun ligniini-niminen aineosa, jota esimerkiksi kuusipuussa on lähes 30 %. Aivan täydellisesti ligniiniä ei kuitenkaan saada pois yksinomaan keittovaiheessa selluloosakuituja vahingoittamatta, vaan lopullinen puhdistus tapahtuu valkaisussa, jolloin jäännösligniinin ohella kuitujen sisältämät muutkin epäpuhtaudet poistetaan.

Tärkeimmän osan valkaisussa käytetyistä kemikaaleista muodostavat alkuainekloori, vanha tunnettu valkaisuaine hypokloriitti sekä klooridioksidi. Jo kauan sitten on tiedetty, että valkaistaessa selluloosaa hypokloriitilla massan happamuuden laskiessa tietyn rajan alapuolelle selluloosa purkautuu voimakkaasti sekä koko selluloosan luonne muuttuu, mutta niitä olennaisia muutoksia, joita selluloosan molekyyleissä tällöin tapahtuu, ei tähän asti ole kuitenkaan tunnettu. Koska sekä valkaisun että itse tuotteen laadun kannalta on tärkeä tuntea tarkkaan hypokloriitin vaiku-

tustapa selluloosakuituun, valittiin tutkimuksen kohteeksi tämä alue.

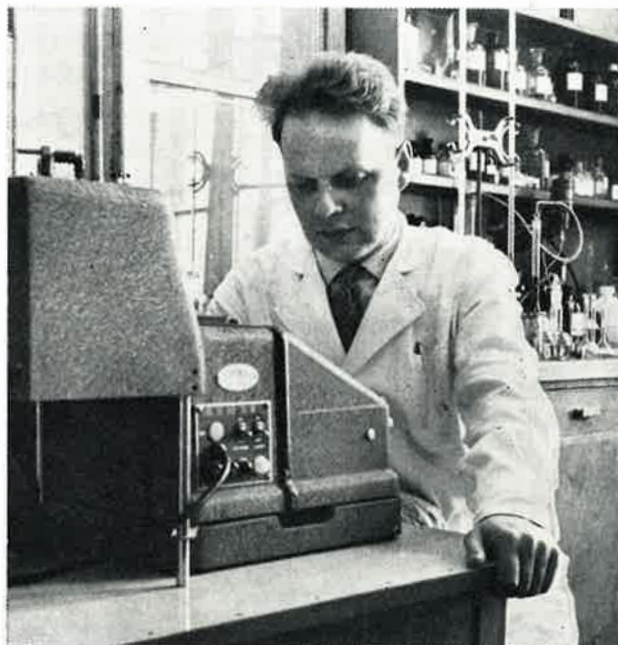
Tuloksia tarkasteltaessa on yksinkertainen kuva selluloosan rakenteesta tarpeen. Tämä saadaan, jos tiedetään, että käsiteltäessä selluloosaa väkevillä hapoilla se purkautuu rypälesokeriksi eli glukoosiksi, mikä osoittaa, että selluloosa on kemiallisesti koostunut tällaisesta yksinkertaisesta sokerista. Tämä selluloosan rakenneyksikkö puolestaan sisältää kolmea alkuainetta: hiiltä, vetyä ja happea. Nämä alkuaineet sijaitsevat täysin määrättyissä paikoissa rypälesokeri- eli glukoosiyksikössä ja ovat kemiallisesti sitoutuneet toisiinsa siten, että muodostuu kuusirengas, jossa renkaassa on viisi hiiliatomia ja yksi happiatomi. Selluloosassa on 50:stä 5000:een tällaista rengasta liittynyt toisiinsa pitkäksi, suoraksi ketjuksi. Jos yhtä tai kahta toisiinsa liittynyttä rengasta käsitellään tietyn happamuuden omaavalla hypokloriittiliuoksella, tapahtuu renkaan rakenteessa muutoksia, joista lyhyesti voidaan todeta seuraavat:

Ensimmäiset muutokset tapahtuvat renkaan eri hiiliatomeissa, jolloin näissä hiiliatomeissa oleva vety

osaksi tai kokonaan korvautuu hapella kemiallisten sidoksien luonteen myöskin muuttuessa. Edelleen käsittelyn jatkuessa hiilien väliset sidokset katkeilevat ja rengas avautuu tai hajoaa kokonaan. Pitkän selluloosaketjun ollessa kysymyksessä tämä merkitsee lähinnä sitä, että tällaisten ryhmien syntymisestä ketjun renkasiin on löydettävissä selitys selluloosan luonteen muuttumiseen. Sanan varsinaisessa merkityksessä näkyvin näistä selluloosan luonteen muutoksista on se, että tällainen selluloosa vanhenee, ts. lämmön ja valon vaikutuksesta keltastuu nopeammin kuin selluloosa, joka ei sisällä tällaisia ryhmiä. Hapetuksen jatkuessa eri vaiheiden kautta niin pitkälle, että hiilisiidokset alkavat katkeilla, selluloosa pilkkoutuu, jolloin sen lujuusominaisuudet huononevat.

Pieniltä näyttävillä muutoksilla selluloosamolekyyleissä saattaa siis olla suuri vaikutus selluloosan laatuun. Oppimalla entistä paremmin tuntemaan niin hypokloriitin kuin muidenkin aineiden vaikutus kuituihin on mahdollista myös valkaisun kohdalla päästä entistä parempiin tuloksiin.

Fil.lis.
Pauli Paasonen
päälaboratoriossa
tutkimustöidensä
parissa

Kaksi soittokuntaa

Kuluneen kesän vierailijoista, joita Kuusankoskella kävi muuten enätysmäärä, esittelemme tässä kaksi reipasta soittokuntaa.

Toinen soittokunnista on lehtemme lukijoille ennestään hyvä tuttu, vaikka useimmille kylläkin vain lehtemme kertoman perusteella. Tarkoitamme yhtiöläisperheeseemme kuuluvaa Juantehtaan soittokuntaa, joka on maamme vanhimpia yhtämittaisesti toiminnassa olevia soittokuntia. Se perustettiin jo v. 1886, joten ensi vuonna soittokunnalla on 75-vuotisjuhlakonsertti. Se on suurenmoinen saavutus, jota kyllä kannattaa juhlaa.

Juantehtaan musikantit viipyivät Etelä-Suomeen suuntautuneella matkallaan Kuusankoskella heinäkuun ensimmäisen sunnuntain tienoon. Soittokunnan matkan pääkohteenä oli tervehdyskäynti Juantehtaan pitkäaikaisen isännöitsijän, Porvoossa eläkevuosiaan viettävän Torsten Timgrenin luona hänen 70-vuotispäivänään. Matkalla sopi siten mukavasti pistäytyä Kuusankoskelakin.

Soittajat tutustuivat tehtaisiimme ja ihmettelivät kovasti niiden suuruutta. He vierailivat myös Vuolenkosken lomakodissa, jossa ilahduttivat lomalaisia erinomaisella soitollaan. Sunnuntai-iltana soittokunta esiintyi kotiseututalon pihamaalla

yhteislaulutilaisuuden lomassa saaden runsaat suosionosoitukset osakseen. Soittokunnan johtaja Oskari Salin saa olla tyytyväinen soittajiinsa, sekä vanhoihin että nuoriin. On nimittäin merkille pantavaa,

että tässä soittokunnassa ei ole harvinaista puolen sadan soittovuoden saavuttaminen ja toisaalta uutta polvea aletaan kasvattaa poikasesta saakka. Muutenhan ei olisikaan mahdollista päästä pienellä paikkakunnalla näin hyvin tuloksiin.

Viikkoa myöhemmin kuultiin, miten Ruotsin messinginpurijat soittivat. Kuusankosken kauppa sai vastaanottaa kummikunta-kaupungistaan Lindesbergistä Svea-nimisen soittokunnan sekä kaupungin arvovaltaisen edustajiston. Vierailusta muodostui lämmin ystävyysdenoitus näiden ystävyyspaikkakuntien välillä. Soittokunta esiintyi Kuusankoskella useaan otteeseen ja antoi myös tehdaskonsertin Voikan tehtaan pihalla. Kapellimestari Einar Blombergin johtaman soittokunnan korkeatasoiset esitykset otettiin vastaan innokkain suosionosoituksin. Maakuntaretkeilyn aikana vierailijat soittivat myös Vuolenkosken lomakodissa.

Parhaat kiitokset kummallekin soittokunnalle Kuusankoski-vierailusta.

Lindesbergiläinen Svea-soittokunta pitämässä tehdaskonserttia Voikkaalla

Juantehtaan soittokunta konsertoimassa kotiseututalon pihamaalla

Kun tulipalo oli saatu sammutetuksi, kohosi onnettomuusrakennuksen katolla Suomen lippu puolitankoon kertomaan klooritehtaan henkilökuntaa ja tehdasta kohdanneesta murheellisesta tapauksesta

Räjähdysonnettomuuden uhrien siunaustilaisuus

Klooritehtaan sivutuoteosastolla heinäkuun 19 päivän vastaisena yönä tapahtuneessa räjähdyksessä ja tulipalossa järkyttävällä tavalla surmansa saaneet vuoromestari Ahti Kari, peroksiidin valmistaja Jaakko Kääpä ja varamies Rainer Mauno siunattiin haudan lepoon Kuusankosken siunauskappelissa lauantaina heinäkuun 23 päivänä vaikuttavin surujuhlahallisuuksin.

Kukkasin ja kynttilöin koristettu siunauskappeli täyttyi ääriään myöten saattoväestä, joka tahtoi suorittaa viimeisen palveluksen työpaikallaan kuoleman kohdanneille ja osanotollaan lohduttaa surevia omaisia. Siunaustilaisuus alkoi kanttori Arvo Kuorikosken soittamalla Joh. Seb. Bachin e-molli Preludilla. Pastori Edvin J. Laurema oli valinnut puheensa johdannoksi Jesajan kirjan sanat: "Näin sanoo Herra: Älä pelkää, sillä minä olen lunastanut sinut, minä olen sinut nimeltä kutsunut, sinä olet minun. Ja vaikka vuoret siirtyisivät ja kukkulat horjuisivat, ei minun armoni sinusta väisty eikä minun rauhanliittoni horju." Kuolema tulee usein yllättäen, odottamatta. Niin se tuli näillekin kolmelle miehelle, joille olemme nyt tekemässä viimeistä palvelusta. Heidän päivänsä loppuivat muutamassa hetkessä heidän ollessaan yöl-

lisellä vartiovuorollaan suorittamassa palvelustehtävänsä. Sodassa kaatuneita nimitämme sankareiksi. Myös nämä vainajat ovat sankareita, työn sankareita rauhan keskellä. Ystävät tahtovat ottaa osaa suruunne ja kantaa taakkaanne, jota he eivät kuitenkaan voi ottaa teiltä pois, mutta olkoon tänä pyhänä hetkenä Jumalan sana teitä tukemassa ja lohduttamassa. Siunattuaan vainajat haudan lepoon pastori Laurema luki sureville lohdutuksen sanoja raamatusta.

Kanttori Kuorikosken laulettua P. J. Hannikaisen Matkamiehen virren alkoi seppeleiden lasku. Omaisten tuotua sepeleensä astuivat vainajien arkkujen ääreen vuorineuvos K. E. Ekholm, isännöitsijä Curt Cedercreutz, yhtiön kemiallisen teollisuuden teknillinen johtaja Runar Örnholm ja työvoimapäällikkö Robert Brotherus kolmen viimeksi mainitun laskiessa yhtiön puolesta sepeleen kunkin vainajan arkulle. Muistopuheessaan vuorineuvos Ekholm luonnehti näitä kolmea uskollista yhtiöläistä seuraavasti:

Meidän kaikkien yhtiöläisten ja myös perheenjäsentemme mieliä on syvästi järkyttänyt räjähdysonnettomuus, joka vaati kolmen yhtiöläisen hengen mene-

tyksen. Vuoromestari Ahti Kari oli palvellut yhtiötämme yli 30 vuoden ajan ja oli ammatinsa hyvin hallitsevana, taitavana työnjohtajana saavuttanut erittäin arvostetun aseman työnjohtajakuntamme keskuudessa. Peroksiidin valmistaja Jaakko Kääpä, joka oli ennättänyt palvella yhtiötämme toistakymmentä vuotta, tunnettiin uutterana ja täsmällisenä työntekijänä ja täytti hänelle uskotut tehtävät kiitettävästi. Hän oli olemukseltaan rauhallinen ja luonteeltaan rehti ollen pidetty työtoveri ja nauttien varauksetonta luottamusta esimiestensä keskuudessa. Nuorin henkensä menettäneistä, varamies Rainer Mauno, oli ennättänyt olla yhtiön palveluksessa vasta vähän yli viisi vuotta, mutta hänet oli todettu jo erittäin aloittekykyiseksi ja eteenpäin pyrkiväksi yhtiöläiseksi. Keväällä hän oli menestyksellisesti suorittanut kemiallisen alan työteknillisen kurssin, joka sekkin osoitti hänen suhtautuneen ammattiinsa ja tehtävänsä yhtiön palveluksessa kiitosta ansaitsevalla tavalla. Kymin Osakeyhtiö on menettänyt kolme etevää ammattimiestä ja hyvää yhtiöläistä. Kukin heistä suoritti heille uskotut työtehtävät vaivojaan säästämättä ja yhtiön parasta ajatellen. Koko yhtiön, tehtaan ja oman työosaston toiminnan menesty-

Vuorineuvos K. E. Ekholm
pitämässä muistopuhetta
kolmen työpaikallaan kohtalonsa
tavanneiden yhtiöläisten
arkkujen ääressä

minen oli heille kaikille ensiarvoisen tärkeä ja vakava asia. He olivat yhtiöläisiä sanan parhaassa mielessä.

Tämän jälkeen kokoontuivat arkkujen ääreen dipl. insinöörit Runar Örn-hjelm ja Stig Linderborg, ylimestari Aarne Stadig ja mestari Reino Lindholm suorittamaan klooritehtaan johdon viimeistä palvelusta poismenneille. Ins. Örn-hjelm piti muistopuheen mainiten, että Ahti Kari, Jaakko Kääpä ja Rainer Mauno kukin omalla olemuksellaan ja

persoonallisuudellaan olivat valloittaneet kaikkien klooritehtaalla työskentelevien työtovereiden ystävyyden ja arvannon.

Työtovereiden seppeleen laskivat Ahti Karin arkulle Leonard Sammalneva ja Sulo Valjakka, Jaakko Käävän arkulle Pauli Rossi ja Seppo Liikkanen sekä Rainer Maunun arkulle Teuvo Nikunen ja Tauno Pehkonen. Ahti Karin muistoa kunnioitti myös Suomen työnjohtajien ja teknillisten toimihenkilöiden

liitto. Keväällä päättyneen työtekniillisen kurssin kemiallisen linjan puolesta muistettiin Rainer Mauno kukkalaitteella. Lukuisat ystävät ja tuttavat toivat vainajille kukkaistervehdyksensä ja kolme valkoista arkkua peittyi kukkalajouden alle.

Loppuvirren jälkeen vainajien työtoverit kantoivat arkut viimeisiin leposijoihinsa. Hautauksen jälkeen kokoonnuttiin seurakuntataloon viettämään vainajien muistotilaisuutta.

Vuoromestari Ahti Kari oli syntynyt Ruovedellä 5. 6. 1911. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1927 Kymin sähköosastolle, jossa hän työskenteli kolmen vuotta. Asevelvollisuutensa suorittuaan hän tuli v. 1932 Kymin rakennusosastolle siirtyen v. 1934 klooritehtaalalle. Vuoromestariksi hänet nimitettiin v. 1940. Hän ehti palvella yhtiötä yli 30 vuotta. Vainajaa jäivät lähinnä suremaan puoliso ja kaksi poikaa.

Peroksiidin valmistaja Jaakko Kääpä oli syntynyt Kuusankoskella 4. 7. 1928. Yhtiön palvelukseen Kuusaan sahalle hän tuli v. 1943. Sen jälkeen hän työskenteli Kymin raitiotieosastolla, Kymin paperitehtaalla ja selluloosatehtaalla. V. 1950 hän tuli klooritehtaan palvelukseen. Palvelusaikaa yhtiössä hänelle kertyi yli 13 vuotta. Vainajaa jäivät lähinnä suremaan vaimo ja kolme lasta.

Varamies Rainer Mauno oli syntynyt Kouvolassa 8. 6. 1938. Yhtiön palvelukseen klooritehtaalalle hän tuli v. 1954. Asevelvollisuutensa suorittuaan hän palasi takaisin klooritehtaan palvelukseen, joten hän ehti palvella yhtiötä yli viisi vuotta. Viime keväänä hän suoritti menestyksellisesti kemiallisen alan työtekniillisen kurssin. Vainajaa jäivät lähinnä suremaan äiti ja muut omaiset.

Pitkääaikaisesti palvelleita

KUUSANKOSKEN TEHTAAT

EEMIL VUORELA

kuormaaja Kymin paperitehtaalta tuli 6. 8. olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Valkealassa 26. 9. 1897. Yhtiön palvelukseen Kymin ulkotyöosastolle hän tuli v. 1910. Sen jälkeen hän työskenteli Kuusaan sahalla ja Kymin rakennusosastolla. Kuormaajaksi Kymin paperitehtaalte hän tuli v. 1935.

HUGO VILHELM LEIPOLA

viilaaja Kymin korjauspajalta tulee 13. 10. olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt litissä 22. 3. 1897. Työnsä yhtiössä hän aloitti v. 1914 Kuusaan selluloosatehtaalte, josta hän työskenteli vuoteen 1930. Oltuaan sen jälkeen neljä vuotta viilaajana Kuusaan ja Kymin korjauspajoilla hän siirtyi Kymin selluloosatehtaalte laitospmieheksi. Tätä tehtävää hän hoiti yli 10 vuotta. Vuodesta 1946 lähtien hän on työskennellyt Kymin korjauspajalla viilaajana.

OLLI HENRIK LUKKARINEN

viilaaja Voikan korjauspajalta tulee 28. 9. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Nilsiässä 5. 10. 1896. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1915 Voikan koskityömaalle. Sen jälkeen hän työskenteli Voikan rakennus- ja uitto-osastoilla. V. 1935 hän siirtyi viilaajaksi Voikan korjauspajalle.

Olli Lukkarinen

Eemil Vuorela

Hugo Leipola

KALLE RAFAEL LINNA

1 sihtimies Kymin selluloosatehtaalte tulee 5. 10. olleeksi yhtiön palveluksessa 40 vuotta. Hän on syntynyt 6. 2. 1903 Helsingissä. Yhtiön palvelukseen Kymin puuhiomolle hän tuli v. 1918 ja työskenteli sen jälkeen Kuusaan rakennusosastolla ja klooritehtaalte. Vuodesta 1924 lähtien hän on toiminut sihtimiehenä Kymin selluloosatehtaalte.

VÄINÖ KIRVESNIEMI

ratatyöntekijä rautatieosastolta tulee 25. 10. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Muolaassa 12. 7. 1899. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1918, josta lähtien hän on asevelvollisuusaikaa lukuun ottamatta yhtäjaksoisesti työskennellyt Voikan ulkotyö-, rakennus- ja rautatieosastoilla purkaus-, lastaus- ja ratatoissa.

AARNE STADIG

klooritehtaan ylimestari tulee 31. 10. olleeksi yhtiön palveluksessa 40 vuotta. Hän on syntynyt Ristiinassa 22. 4. 1904. Yhtiön palvelukseen Kuusaan rakennusosastolle hän tuli v. 1920.

Kalle Linna

Hän siirtyi Kymin selluloosatehtaalte v. 1922 ja nimitettiin vuoromestariksi v. 1925. Mestariksi klooritehtaalte hän siirtyi v. 1927. Ylimestariksi hänet nimitettiin v. 1940.

Merkkipäiviä

KUUSANKOSKEN TEHTAAT

JUHO KAARLO MÄKINEN

rullapakkaaja Voikan paperitehtaalte täyttää 60 vuotta 30. 9. Hän on syntynyt litissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1921 Voikan koskityömaalle. Työskenneltyään mm. Voikan rakennusosastolla ja uittotyömaalle hän siirtyi v. 1935 nykyiseen ammattiinsa. Hänen harrastuksiinsa kuuluu puutarhahoito ja kävely. Nuorempana hän osallistui innokkaasti Pilkkanmaan Pilkkeen toimintaan ja kuului Pilkkanmaan laulukuoroon toistakymmentä vuotta.

Väinö Kirvesniemi

Aarne Stadig

Juho Mäkinen

Ilmari Nurminen

ILMARI NURMINEN

varastomies Kymin rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 2. 10. Hän on syntynyt Jokioisissa ja tullut yhtiömme palvelukseen ensimmäisen kerran v. 1921. Sitä ennen hän oli Valtion Rautateiden koneosastolla. Kymin rakennusosaston palveluksessa hän on ollut yhtiöjakoisesti vuodesta 1941 lähtien. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon kirjallisuus ja matkailu.

MATILDA SAARINEN

siivooja karbiditehtaalta täyttää 60 vuotta 15. 10. Hän on syntynyt Rautalammillä. Yhtiön palvelukseen hän tuli Voikan ulkotyöosastolle v. 1919. Voikan selluloosatehtaalta hän työskenteli vuodesta 1931 lähtien vuoteen 1954, jolloin siirtyi karbiditehtaalte nykyiseen työhönsä.

OSKAR EDVARD PIRI

betoniraudoittaja Kymin rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 4. 11. Hän on syntynyt Varkaudessa. Työskenneltyään rakennusmiehenä urakoitsijoiden mukana eri puolilla Suomea hän tuli v. 1942 yhtiömme palvelukseen rakennusosastolle.

PAAVO ALFRED KALLIOLA

massankäsittelyosaston etumies Kymin paperitehtaalta täyttää 60 vuotta 6. 11. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen Kymin paperitehtaan hollantieriosastolle hän tuli v. 1926. Seuraavana vuonna hänet nimitettiin nykyiseen ammattiinsa. Metsästy, kalastus ja mehiläisten hoito kuuluvat hänen vapaa-ajan harrastuksiinsa.

UUNO ILMARI VUOKOSKI

hioja Kymin puuhiomolta täyttää 50 vuotta 22. 9. Hän on syntynyt Jaalassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1929 Kuusaan puuhiomoon sihtimieheksi. Vuodesta 1930 lähtien hän on toiminut hiojana ensin Kuusaan ja nykyisin Kymin puuhiomossa.

ENNI HÖIJER

siivooja Kymin selluloosatehtaalta täyttää 50 vuotta 27. 9. Hän on syntynyt Nastolassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1950 maatalousosastolle, jossa hän työskenteli useana kesänä, kunnes v. 1958 tuli siivoojaksi selluloosatehtaalte. Puutarhanhoito kuuluu hänen harrastuksiinsa.

UNTO KANTOLA

työnhakutoimiston hoitaja täyttää 50 vuotta 8. 10. Hän on syntyperäisiä kuusankoskelaisia ja tuli yhtiön palvelukseen Kymintehtaan varastolle jo 13-vuotiaana. Oltuaan jatkamassa opintojaan vv. 1927—1929 hän palasi yhtiön palvelukseen Kymin korjauspajan konttoriin. Kun työnhakutoimistot v. 1948 järjestettiin nykyiseen muotoon, siirrettiin hänet paikalliset työolot ja työntekijät hyvin tuntevana henkilönä hoitamaan Kymin työnhakutoimistoa ja tässä virassa hän on edelleen. Opintojaan hän on täydentänyt useilla kursseilla ja opintomatkoin.

Unto Kantola on ollut perustamassa Kuusankosken Teollisuustoimihenkilöt r.y:tä ja on kuulunut mm. keskusjärjestön liittohallitukseen. Urheilu on ollut aina hänen harrastuksissaan etualalla. Suunnistuksessa hän, kuten koko perheensäkin, on saanut lukuisia palkintoja. Viime vuosina hän on menestynyt hyvin myös ratamestaritehtävissä ja -kilpailuissa. Kuusankosken Urheiluseuran varapuheenjohtajana hän on ollut jo toistakymmentä vuotta. Hänen muista vapaa-ajan harrastuksistaan mainittakoon kirjallisuus ja melonta.

Paavo Kalliola

Uuno Vuokoski

Enni Höijer

Toivo Skofelt

Reino Lehtinen

Eero Lonka

Oskar Vallivirta

TOIVO ULJAS SKOFELT

panostaja Kymin rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 11. 10. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen Kuusaan sahalle hän tuli v. 1927. Tämän jälkeen hän työskenteli mm. Voikan rakennusosastolla. Vuodesta 1936 lähtien hän on yhtäjaksoisesti ollut Kymin rakennusosaston palveluksessa. Hän kuuluu työturvallisuustoimikuntaan. Kymin rakennusosaston luottamusmiehenä hän on ollut n. viisi vuotta ja rakennustyöntekijöiden ammattiosaston puheenjohtajana kaksi vuotta. Vuodesta 1936 lähtien hän on kuulunut palokuntaan.

REINO LEHTINEN

kirvesmies Voikan rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 14. 10. Hän on syntynyt Jaalassa. V. 1937 hän tuli Verlan puuhiomoon hiojaksi ja työskenteli myöhemmin pakkaajana ja kirvesmiehenä. V. 1959 hän siirtyi Voikan rakennusosastolle.

EERO LONKA

linja-asentaja Voikan sähköosastolta täyttää 50 vuotta 18. 10. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen

hän tuli v. 1927 Voikan uutto-osastolle mittapojaksi. Sen jälkeen hän toimi erilaisissa tehtävissä Voikan rakennus- ja uudisrakennusosastoilla. Vv. 1938—1944 hän oli Voikan sähköosastolla linja-asennustöissä. Tämän jälkeen hän työskenteli yhtiön eri osastoilla ja muiden työnantajain palveluksessa vuoteen 1950, jolloin palasi Voikan sähköosastolle linja-asentajaksi. Hänen harrastuksistaan mainittakoon kalavesien hoito ja kalastus.

HÖGFORSIN TEHTAAT

OSKAR VALLIVIRTA

sahanasettaja rakennusosastolta täytti 60 vuotta 4. 9. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Tehtaan työhön hän tuli v. 1936 sahanasettajaksi.

PAAVO JUSLIN

viilaaja konepajalta täytti 60 vuotta 9. 9. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Tehtaan työhön hän tuli v. 1914 toimien aluksi massatehtaalla ja sahalla. Konepajalle hän siirtyi viilaajaksi v. 1923.

LYYLI SUOLAMPI

aputyöntekijä valimosta täyttää 60 vuotta 29. 9. Hän on syntynyt Viro-lahdella. Tehtaan työhön hän tuli v. 1942. Nykyisin hän toimii valimon hiekkalaitteiden hoitajana.

PEKKA TORO

autonkuljettaja Heinolan tehtaalta täyttää 60 vuotta 10. 10. Hän on syntynyt Hiitolassa. Yhtiön palvelukseen rakennusosastolle hän tuli v. 1952. Autonkuljettajaksi hän siirtyi v. 1954.

EDVIN LINGMAN

työnjohtaja malliosastolta täyttää 60 vuotta 13. 10. Hän on syntynyt Porissa. Koulutuksensa tulevia tehtäviään varten hän sai Porin konepajan malliosastolla. Lisäoppia hän on saanut työskennellessään Englannissa ja Amerikassa. Tehtaan palvelukseen hän tuli v. 1931 malliosaston työnjohtajaksi.

JALMARI ROITTO

varastonhoitaja Heinolan tehtaalta täyttää 60 vuotta 18. 10. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1954 reunahitsaajaksi radiaattoriosastolle, josta siirtyi liesiosastolle nykyiseen tehtäväänsä.

Pekka Toro

Edvin Lingman

Jalmari Roitto

Kauko Vendelin

Helmi Lehtovirta

Eino Johansson

Olavi Malin

Aino Mäkelä

MAIKKI PÄRSSINEN

siivooja valimosta täyttää 60 vuotta 27. 10. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Tehtaan työhön hän tuli v. 1947 sannaajakajaksi valimon ammekaavaimoon. Nykyisin hän toimii siivoojana ammevalimossa.

KAUKO VENDELIN

valimotyöntekijä valimosta täytti 50 vuotta 7. 9. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Tehtaan työhön hän tuli v. 1925. Hän on toiminut liesi- ja sisustusosastoilla. Kun tehtaan putkivalimo aloitti toimintansa, hän siirtyi sinne. Nykyisin hän on työssä rautasulattamossa.

LAURI KARLSSON

maataloustyöntekijä maatalousosastolta täyttää 50 vuotta 1. 10. Hän on syntynyt Vihdissä. Tehtaan maatalousosastolle työhön hän tuli v. 1945. Hän on toiminut sekä puutarhassa että Karkin tilalla.

EERO ILOMÄKI

autonkuljettaja rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 6. 10. Hän on syntynyt Nummella. Tehtaan työhön hän tuli v.

1940 rakennusosaston autonkuljettajaksi.

HELMI LEHTOVIRTA

pistehitsaaja Heinolan tehtaalta täyttää 50 vuotta 9. 10. Hän on syntynyt Enossa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1958 radiaattoriosastolle puristajaksi ja on nykyisin pistehitsaajana.

EINO JOHANSSON

työkaluviilaaja konepajalta täyttää 50 vuotta 16. 10. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Tehtaan työkaluosastolle hän tuli työhön v. 1928. Nykyisin hän toimii konepajan työkaluosastolla viilaajana.

OLAVI MALIN

teknikko, hitsaamon työnjohtaja täyttää 50 vuotta 21. 10. Hän on syntynyt Tampereella. Hän kävi Tampereen teknillisen koulun valmistuen teknikoksi. Hän on ollut työssä Valtion Rautateillä, Tampellassa ja Lokomossa. Högforsin tehtaan hitsaamon työnjohtajaksi hän tuli v. 1939.

AINO MÄKELÄ

puristaja Heinolan tehtaalta täyttää 50 vuotta 25. 10. Hän on syntynyt Sorta-

valan maalaiskunnassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1952 rakennusosastolle. V. 1953 hän siirtyi radiaattoriosastolle puristajaksi.

METSÄOSASTO

EINO RYÖPPY

Sippolan Metsäkoulun autonkuljettaja täyttää 50 vuotta 9. 10. Hän on syntynyt Valkealan Anttilassa maanviljelijän poikana. Nuoruudessaan hän työskenteli isänsä maatilalla, kunnes ryhtyi yksityiseksi kuorma-auton kuljettajaksi. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1938 ja on työskennellyt koko palvelusaikansa Sippolassa. Ammatissaan hänet tunnetaan erittäin taitavaksi ja huolelliseksi. Nuoruudessaan hän oli aktiivisesti mukana kenttärheilun parissa ollen muutamissa lajeissa eturivin maaseutuurheilijoita. Kirjallisuus on myöhemmin tullut hänen mieliharrastukseksi ja etenkin Suomen historiaa koskevat teokset ovat hänen mielenkiintonsa kohteina. Hän on osallistunut talvi- ja jatkosotaan palvelen konekiväärijoukoissa ja autojoukoissa. Tunnustukseksi sotilaallisista ansioistaan hän on saanut mm. vapaudenmitalin.

Eino Ryöppy

Tauno Tuomi

Curt Block

Antti Värri

Simo Rissanen

TAUNO TEODOR TUOMI

piirityönjohtaja täyttää 50 vuotta 22. 10. Hän on syntynyt Tampereella. Suoritettuaan vv. 1939—1941 Sahateollisuuskoulussa metsä- ja uittotyönjohtaja-osaston sekä metsätekniikka-osaston ja kartanpiirustus- ja kartoittajakurssin hän toimi vv. 1944—1945 metsänhoitolautakunnan metsänhoidon neuvonjohtajana ja vv. 1946—1947 Repola—Viipuri Oy:n piirityönjohtajana Polvijärven piirissä. Tästä toimesta hän v. 1947 siirtyi yhtiöme vastaperustetun Polvijärven piiriin piirityönjohtajaksi toimien tässä tehtävässä 31. 7. 1960 saakka, jolloin hän siirtyi Pielisjärven piiriin piirityönjohtajaksi asuinpaikanaan Lieksan kauppa. Hänet tunnetaan ammattitaitoisena ja erittäin täsmällisenä henkilönä, jonka työ on aina huolellisesti suunniteltua ja toteutettua. Hän on saanut osakseen työtovereitensa ja metsänmyyjien kunnioituksen ja luottamuksen. Hänellä on riittänyt aikaa myös yhteiskunnallisiin harrastuksiin. Hän on toiminut mm. Polvijärven kunnan vaalilautakunnan jäsenenä sekä

saman kunnan Osuuskaupan ja raittiusyhdistyksen johtokuntien jäsenenä. Nuorempana hän oli kyvykäs nyrkkeilijä ja innokas jalkapallo-ohjaaja.

CURT BLOCK

aluemetsänhoitaja täyttää 50 vuotta 1. 11. Karkkilassa. Hän on syntynyt Myrskylässä, jossa ensimmäiset elämävuodet jo herättivät rakkauden Itä-Uudenmaan vehmaisiin maisemiin. Käytyään koulua Loviisassa ja päästyään sieltä ylioppilaaksi hän antautui metsäalalle, jolla häntä odotti ei vain työmaa vaan myös kutsumus, luonnonystävän lumottu maa. Hän palveli ensin keskusmetsäseurassa metsänparannusmetsänhoitajana, mutta siirtyi v. 1942 teollisuuden palvelukseen Wärtsilä-Selluloosan metsäpäälliköksi. V. 1945 hän aloitti nykyisen tehtävänsä Kymin Osakeyhtiön aluemetsänhoitajana Uudenmaan hoitoalueessa. Hänen valoisia luonteensa ja vilpittömän huumorinsa antavat leiman hänen olemukseleen. Hänen vakavat ja perusteelliset ammattitietonsa ja ilmeinen organisatiokykyensä ovat kehittäneet hänestä metsämiehen, jota kunnialla mainitaan. Taiteilijaluonteen varaventiilinä toimii kuoro- ja kvartettilaulu sekä vilkkaan luonteen rauhoittajana filatelie.

HALLAN TEHTAAT

VALDE ISAK PIHLAJA

kirvesmies rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 2. 11. Hän on syntynyt Jalasjärvellä. Yhtiön palvelukseen sellulosaitehtaalalle ulkotöihin hän tuli v. 1923.

Oltuaan välillä vuoden pois yhtiöstä hän tuli v. 1944 rakennusosastolle kirvesmieheksi.

ANTTI VILHO VÄRRI

lautatarhan työntekijä täyttää 60 vuotta 14. 10. Hän on syntynyt Kymissä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1912 lautatarhalle katontekijäksi. Hän on työskennellyt yhtäjaksoisesti lautatarhalla mm. tapuloitsijan tehtävissä.

AUGUST TIRKKONEN

työnjohtaja puusepäntehtaalta täyttää 60 vuotta 9. 11. Hän on syntynyt Tuusniemellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1929 rakennusosastolle kirvesmieheksi. Työnjohtajaksi rakennusosastolle hänet nimitettiin v. 1948, puutaloitehtaalalle v. 1950 ja puusepäntehtaalalle v. 1956.

JUANTEHDAS

SIMO GUNNAR RISSANEN

rullakoneen hoitaja täyttää 50 vuotta 28. 10. Hän on syntynyt Juankoskella. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran v. 1926 puuhiomoon. Hän on työskennellyt useissa eri ammateissa puuhiomossa ja kartonkitehtaassa. Viimeiset kymmenen vuotta hän on ollut nykyisessä ammatissaan kartonkitehtaalla. Hän on vuodesta 1952 lähtien toiminut Itälähdän laidunyhitymän puheenjohtajana. Hänen harrastustensa piiriin kuuluu asutustonttinsa viljeleminen. Aikaisemmin hän harrasti myös kalastusta.

Konrad Mattsson

Manan majoille

Heinäkuun 9 päivänä kuoli Kuusankoskella lastausesimies Konrad Mattsson Kymin paperitehtaalta. Hän oli syntynyt Pietarissa 3. 3. 1904. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran v. 1922 Haukkasuoille. Kymin paperitehtaalalle rotatiokoneen apumieheksi hän tuli v. 1929. Kuusankosken paperiteh-

taalle hän siirtyi v. 1936 ja toimi siellä rotatiokoneen käyttäjänä, silinterimiehenä ja kreppikoneenkäyttäjänä yli 12 vuotta. Sen jälkeen hän oli lyhyen ajan Kymin paperitehtaalalla ja palasi takaisin Kuusankosken paperitehtaalalle kreppikoneenkäyttäjäksi. V. 1950 hän siirtyi lastausesimieheksi Kymin paperivarastolle.

Rehtiä ja moniin yhteiskunnallisiin harrastuksiin aikaansa uhrannutta vainajaa jäivät lähinnä suremaan kaksi poikaa perheeseen.

Uimapromootioita

Yhtiön Kuusankoskella olevissa Sääksniemen ja Kymenrannan uimaloissa pidettiin uimakoulujen promootiotilaisuudet elokuun 15 päivänä koleaan syystuulen huuhdellussa rantoja. Sääksniemessä oli kesän aikana ollut 141 uimakoululaista ja Kymenrannassa 188. Vihittäviä oli kaikkiaan 125. Tohtori Erland Laukka seppelöi Sääksniemessä 18 uima-

uintikilpailuja, uimahyppyjä, hauskoja kilpailuleikkejä vedessä ja hengenpelastusnäytöksen suusta suuhun-menetelmän mukaan. Taidokkaita ja hyvin hallittuja ponnahduslauta- ja kerroshyppyjä esitti Sääksniemessä Erkki Sormunen. Kumpaankin tilaisuuteen oli kokoontunut runsaasti yleisöä. Sääksniemessä toimivat uimaopettajina Yvonne von Graevenitz ja Pertti Lahti, Kymen-

rannassa Kaija Taskinen ja Elsa Krzywacka.

Hallan Aholansaareissa sijaitsevala uimalaitoksella promovoiitiin kuusi uimamaisteria ja 16 kandidaattia. Nuoret uimarit vihki käyttöpäällikkö, dipl.ins. Börje Carlson. Priimusmaisterin arvon sai Kari Alajääski. Tilaisuuden lopuksi Kotkan Vesi-veikot esittivät taitohyppyjä ja pelleohjelmaa.

Kauppalanjohtajan varamies Einari Virtanen oli promoottorina Kymenrannan uimalassa. Vas. uimaopettaja Kaija Taskinen

Hallan työt ja pojat dipl. ins. Börje Carlsonin onniteltavina

Kiinnostuneena seurasi yleisö vihkimistoimitusta Sääksniemessä. Tohtori Erland Laukka seppelöi vastaleivotun uimamaisterin. Oik. uimaopettaja Yvonne von Graevenitz

maisteria, 39 kandidaattia sekä kaksi priimusmaisteria, Aulikki Huusarin ja Heikki Tiihosen. Kymenrannan uimalassa toimi promoottorina kauppalanjohtajan varamies Einari Virtanen. Siellä seppelöitiin 28 maisteria ja 38 kandidaattia. Kylmästä säästä huolimatta molempien tilaisuuksien ohjelma sujui suunnitelmien mukaisesti. Nuoret uimarit osoittivat innostusta ja rohkeutta suorittaessaan ohjelmaa, joka sisälsi

Yhtymän kesämestaruuskilpailut

19. Kymi-Yhtymän kesämestaruuskilpailut pidettiin elokuun lopussa Hallassa ja Karhulassa suotuisissa merkeissä. Sääsuhteet olivat vanhaan tapaan erinomaiset, tulostaso muodostui paremmaksi kuin koskaan aikaisemmin ja kun lisäksi Hallan tehtaan järjestelyt sujuivat kitkattomasti, vietettiin meren äärellä suurta ja eri tehtaita yhdistävää urheilujuhlaa.

Lennokasta lentopalloilua

Naisten lentopallo-ottelut suoritettiin Hallassa seuratalon vieressä olevalla lentopallokentällä. Ensimmäisen kerran oli joukkueet jaettu kahteen sarjaan, nimittäin kolme viime vuoden parasta A-sarjaan ja loput B-sarjaan. Sarjajako osoittau-

Karhulan Työväen Musiikkiyhdistyksen soittokunta johdatti urheilijat kilpailukentälle

Juantehtaan iloinen viestijoukkue juoksi 4 X 100 m:n viestissä uuden yhtymän ennätyksen. Vas. Jouko Tuppurainen, Antero Roininen, Martti Jokiranta ja Erkki Tuppurainen

tui hyväksi, sillä joukkueilla oli taasoeroja huomattavasti. A-sarjassa jatkoi Kymintehdas rutinoidulla joukkueellaan voittojensa sarjaa ja vei viidennen mestaruutensa. Salo osoittautui tällä kerta Högforsia paremmaksi, joka puolestaan ottelee ensi vuonna B-sarjassa. B-sarja muodostui hyvin tasaväkiseksi ja vain Heinola jäi vaille voittoja, vaikka tuntumassa jo olikin. Halla, Voikka ja Juantehtas pääsivät samaan pistemäärään, mutta isäntäjoukkue vei voiton parhaan eräsuhteen ansiosta. Kymintehtaan voittaneessa joukkueessa pelasivat Seija Saastamoinen, Kaija Mäntylä, Tuula Korppi, Marjatta Tommola, Mirja Pulliainen ja Liisa Murtola, Hallan joukkueessa, joka nousi A-sarjaan,

Högforsin Paavo Illi paransi viidellä sentillä yhtymän korkeushyppynäytystä

Ulla Sandström, Mirja Olsen, Irma Korjus, Seija Andersson, Seija Autio ja Mirja Larjamaa.

Ylimääräisenä suoritettiin miesten lentopallo-ottelu 'Puun' ja 'Metalin' välillä siten, että kultakin tehtaalta oli edustus joukkueessa. 'Puu' osoittautui tälläkin kertaa vahvemmaksi ja vei selvän 2-0 voiton (15-12, 15-4).

Ennätystehtailua yleisurheilussa

Karhulan Työväen Musiikkiyhdistyksen tyylikäsasuinen soittokunta johdatti sekä lentopalloilijat että yleisurheilijat värikkääseen avajaismarssiin Karhulan hyväkuntoisella keskustakentällä. Muodostelman ehdittyä paikalleen avasi kisat Hallan tehtaan myyntipäällikkö, konsuli C. G. Tötterman. Sitten alkoi kamppailu pisteistä.

Jo 100 m:llä voitiin todeta, että tänään ennätykset rapisevat. Huolimatta epätasaisista lähdöistä rikot-

tiin jo alkuerissä entinen ennätys kahden miehen voimalla ja loppukilpailussa uusi ennätys 11.0 syntyi jälleen kahden miehen, nimittäin Voikan Erkki Hiedan ja Kymintehtaan Veikko Tolvasen juoksemana. Tämä tulos olikin tasollisesti kilpailujen paras. Korkeushypyssä odotettiin myös uutta ennätystä, sillä Högforsin uusi mies Paavo Illi oli tehnyt lähes kahden metrin tuloksia. Kymintehtaan Jaakko Palmun v. 1939 saavuttama ennätys 180 cm rikkoutuikin ja uusi ennätys kirjoitetaan nyt 185. Myös Kymintehtaan Simo Rihu sivusi entistä ennätystä. Högforsin Kaarlo Heiskanen keihäässä jatkoi samaan tahtiin ja paransi ennätystä yli 7 metrillä. Kun vielä Juantehtaan pirteä viestijoukkue pudotti puolisen sekuntia 4x100 m:n viestiennätyksestä ja toiseksi sijoittunut Salo alitti myös

Joukkueet avajaistilaisuudessa Karhulan urheilukentällä

3000 metrin juoksun voittaja Kymintehtaan Leo Viljakainen

3000 metrin taivalta taitetaan. Ensimmäisenä Kymintehtaan Raimo Alastalo, seuraavina Veikko Kankare ja Pentti Augustin Högforsista, Leo Viljakainen Kymintehtaalta ja voikkaalaiset Keijo Holopainen ja Keijo Hokkanen

Högforsin Kaarlo Heiskosen keihäs lensi kauniisti 64.60

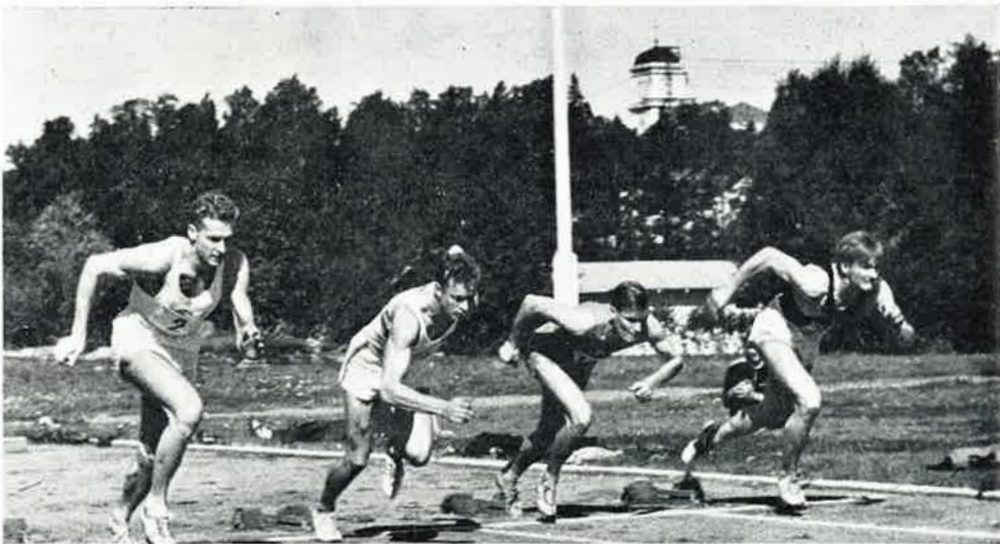

entisen ennätyksen, onkin ennätystapahtumat kerrottu. Pituus, kuula sekä juoksut jäivät tasoltaan keskinkertaisiksi osaksi siitä syystä, että samat miehet hosuivat useassa lajissa.

Tehtaiden välinen pistekamppailu varsinkin suurten tehtaiden osalta muodostui mielenkiintoiseksi. Högfors puolusti viimevuotista voittoa sitkeästi, mutta Kymintehdas vei lopulta voiton vaivaisen pisteen marginaalilla. Ilmeisesti yllätyksellinen kaksoisvoitto 3000 m:llä ratkaisi kilpailun. Pienten tehtaiden sarjassa oli Salo tällä kertaa ylivoimainen ja viimevuotinen voittaja Heinola jätettiin peräti viimeiseksi. Parhaista pienten tehtaiden suorituksista vastasivat jo mainitun vies-

tin lisäksi Arto Tuominen Salosta, joka juoksi 100 m 11.1 ja hyppäsi pituutta 648 sekä Hallan Kärkkäinen, joka oli pituudessa toinen tuloksella 669.

Kilpailujen päätyttyä kokoontuttiin Hallan seurataloon päättäjäisaterialle ja palkintojenjakotilaisuuteen. Sos.päällikkö Aunis K. Kantonen yhdessä laivauspäällikkö Kalevi Viljamaan kanssa suoritti palkintojen jaon. Lopuksi varatuomari Kantonen kohdisti kiitoksen sanoja kilpailijoille rehdistä kilpailuhengestä, joka aina yhtymän kilpailuissa on vallinnut, kiitti Hallan tehtaan henkilökuntaa hyvin järjestetyistä kilpailuista ja Hallan maruttoja, jotka olivat huolehtineet kilpailijoiden muonituksesta.

Kuulantönnön voittaja
Toivo Pääkkönen Högforsista

Kymintehdas voitti 1.000 m:n viestin.
Joukkueessa juoksivat (vas.)
Seppo Kivinen, Vilho Peltola,
Pertti Kääpä ja Veikko Tolvanen

Erkki Hieta ja Veikko Tolvanen
rikkoivat entisen 100 m:n ennätyksen.
Kuvassa starttaavat vas.
Veikko Tolvanen ja Seppo Kivinen
Kymintehtaalta, Högforsin Matti Järvi
ja Voikan Erkki Hieta

Högforsin Raimo Korpela ja
Kymintehtaan Raimo Alastalo
kovassa loppukirissä 800 metrillä

Pituushypyn voittaja, maaottelumies
Matti Järvi Högforsista

100 m juoksu

I erä, suuret tehtaajat: 1) Erkki Hieta, Voikka 11.1; 2) Seppo Kivinen, Kymintehdas 11.2; 3) Veikko Tolvanen, Kymintehdas 11.2; 4) Matti Järvi, Högfors 11.8; 5) Pentti Kankkunen, Högfors 11.8.

II erä, pienet tehtaajat: 1) Arto Tuominen, Salo 11.1; 2) Lasse Palmu, Halla 11.8; 3) Erkki Tuppurainen, Juantehdas 11.9; 4) Martti Virtanen, Heinola 12.2.

III erä, pienet tehtaajat: 1) Jouko Tuppurainen, Juantehdas 11.4; 2) Mauri Laaksonen, Salo 11.8; 3) Jorma Valkki, Heinola 11.9; 4) Hannu Surokivi, Halla 12.2.

Loppukilpailu

1) Erkki Hieta, Voikka 11.0 (uusi yhtymän ennätys); Veikko Tolvanen, Kymintehdas 11.0; 3) Arto Tuominen, Salo 11.2; 4) Seppo Kivinen, Kymintehdas 11.4; 5) Jouko Tuppurainen, Juantehdas 11.5.

Pituushyppy

1) Matti Järvi, Högfors 685; 2) Teuvo Kärkkäinen, Halla 669; 3) Arto Tuominen, Salo 648; 4) Erkki Hieta, Voikka 643; 5) Jouko Tuppurainen, Juantehdas 636; 6) Veikko Tolvanen, Kymintehdas 628; 7) Jorma Valkki, Heinola 620; 8) Pentti Kankkunen, Högfors 613; 9) Erkki

Naisten lentopallopeli oli kaunista katseltavaa

Knapp, Voikka 596; 10) Lasse Palmu, Halla 573; 11) Vilho Peltola, Kymintehdas 573; 12) Martti Virtanen, Heinola 554; 13) Antero Roininen, Juantehdas 552; 14) Mauri Laaksonen, Salo 549.

Korkeushyppy

1) Paavo Illi, Högfors 185 (uusi yhtymän ennätys); 2) Simo Rihu, Kymintehdas 180; 3) Matti Järvi, Högfors 180; 4) Risto Aro, Kymintehdas 175; 5) Erkki Vainio, Voikka 160; 6) Teuvo Mäkelä, Voikka 160.

Kymintehtaan lentopallojoukkue, joka viidennen kerran vei mestaruuden. Vas. Kaija Mäntylä, Marjatta Tommola, Seija Saastamoinen, Tuula Partti, Liisa Murtola ja Mirja Pulliainen

Kiehkäänheitto

1) Kaarlo Heiskanen, Högfors 64.60 (uusi yhtymän ennätys); 2) Pertti Tuviala, Kymintehdas 53.13; 3) Pertti Nurmilaikas, Voikka 52.41; 4) Risto Mäkelin, Kymintehdas 47.53; 5) Pentti Mäkinen, Högfors 47.51; 6) Mauno Mäkelä, Voikka 46.62.

Kuulantyöntö

B-sarjan voittajajoukkue, Hallan tytöt (vas.) Irma Korjus, Mirja Olsen, Seija Andersson, Ulla Sandström, Seija Autio ja Mirja Larjamaa

1) Toivo Pääkkönen, Högfors 13.77; 2) Esko Tuominen, Salo 12.53; 3) Pertti Nurmilaikas, Voikka 12.38; 4) Seppo Kivinen, Kymintehdas 12.36; 5) Teuvo Kärkkäinen, Halla 12.36; 6) Pertti Mäkinen, Högfors 11.91; 7) Jouko Valkki, Heinola 11.70; 8) Lasse Ukkola, Kymintehdas 11.69; 9) Teuvo Saarenkoski, Heinola

11.27; 10) Raimo Laitinen, Juantehdas 10.48; 11) Antti Karanen, Salo 10.47; 12) Reino Karhu, Juantehdas 10.35; 13) Erkki Vainio, Voikka 10.26; 14) Jouko Parkko, Halla 8.48.

3000 m juoksu

1) Leo Viljakainen, Kymintehdas 9.32.8; 2) Raimo Alastalo, Kymintehdas 9.35.2; 3) Pentti Augustin, Högfors 9.44.0; 4) Veikko Kankare, Högfors 9.47.0; 5) Keijo Hokkanen, Voikka 10.10.0; 6) Keijo Holopainen, Voikka 10.31.8.

800 m juoksu

1) Raimo Alastalo, Kymintehdas 2.01.3; 2) Raimo Korpela, Högfors 2.01.3; 3) Erkki Knapp, Voikka 2.02.0; 4) Veikko Jousisto, Högfors 2.02.5; 5) Esko Tuominen, Salo 2.06.3; 6) Reijo Lautiala, Salo 2.07.0; 7) Rauno Anttila, Halla 2.08.0; 8) Kalevi Sor-

munen, Kymintehdas 2.10.0; 9) Niilo Virtanen, Heinola 2.14.2; 10) Viljo Erkkilä, Voikka 2.14.8; 11) Eero Tiainen, Juantehdas 2.15.0; 12) Ilmari Issukka, Juantehdas 2.20.0; 13) Pentti Björck, Heinola 2.22.0.

4×100 m viesti

1) Juantehdas 47.2 (uusi yhtymän ennätys); 2) Salo 47.4; 3) Halla 48.5.

1000 m viesti

1) Kymintehdas, 2.03.3; 2) Voikka, 2.09.6; 3) Högfors, 2.12.0.

Tehtaiden välinen järjestys

Suuret tehtaat: Kymintehdas 64 pist.; Högfors 63 pist.; Voikka 41 pist.

Pienet tehtaat: Salo 53.5 pist.; Juantehdas 43.5 pist.; Halla 33 pist.; Heinola 31 pist.

Naisten lentopallo

A-sarja

Högfors—Salo 6—15, 12—15; Kymintehdas—Högfors 15—7, 15—2; Salo—Kymintehdas 4—15, 4—15.

B-sarja

Voikka—Heinola 15—12, 15—9; Juantehdas—Halla 5—15, 15—8, 15—10; Heinola—Halla 3—15, 14—16; Voikka—Juantehdas 15—7, 16—14; Heinola—Juantehdas 11—15, 8—15; Halla—Voikka 15—7, 15—9.

Lopputulokset

A-sarja

1) Kymintehdas 4 pist.; 2) Salo 2 pist.; 3) Högfors 0 pist.

B-sarja

1) Halla 4 pist.; 2) Voikka 4 pist.; 3) Juantehdas 4 pist.; 4) Heinola 0 pist. — Miesten lentopallo-ottelu "Puu—Metalli" 2—0 (15—12; 15—4).

Juankosken kuulumisia

Juankoskella on kesän aikana tehty muutakin kuin rakennettu. On nautittu monella tapaa Suomen suoisesta suvesta. Erityisesti on muistettu niin vanhoja kuin nuoriakin.

Eläkeläisille järjestettiin kahdet viikon kestävät virkistyslomat Puruniemen kesämajalla. Perin tyytyväisiä olivat lomalaiset, siitä kertoon Hilma Mustosen kirjoittamat sanat, jotka hän halusi kirjoitettavaksi lehtemme: "Kiitos, Juantehdaan sosiaaliosasto, teille, kun järjestitte leppoisan viikon meille. Niin yllättäen kutsu tuli, että seuraavana yönä aivan kaikkosi uni".

Juankosken leiritoimikunta on monen vuoden aikana järjestänyt leirit nuorille Puruniemessä. Leiritoimikunta koostuu seuraavista: kunnan nuorisotyö- ja raittiuslautakunta, seurakunta, Juankosken tehdas ja Mannerheim-liiton sekä SPR:n Juankosken osastot. Käytännöllisistä leirijärjestelyistä vastaa

tehtaan sosiaaliosasto yhdessä nuorisotyölautakunnan kanssa.

Tänä kesänä järjestettiin sekä tytöille että pojille viikon kestävät leirit, joilla oli mukana lähes 90 nuorta. Poikien leirinjohtajana toimi opiskelija Seppo Pirinen ja tyttöjen leirillä opettaja Leena Horjander. Muina leiriohjaajina olivat lastentarhan opettaja Reetta Käyhkö ja opiskelija Irja Räsänen. Myös Juankosken Maatalouskerhoyhdistys järjesti yhdessä Säyneisen maatalouskerhoyhdistyksen kanssa Puru-

niemessä 3-päiväisen leirin, jossa oli mukana lähes puolisataa kerholaista.

Ratkotuksi on tullut myös Juantehdaan osastojen välinen lentopallomestaruus. Mukana oli seitsemän joukkuetta. Monivuotinen mestarijoukkue 'voima ja varasto' sai tällä kertaa tunnustaa puuhiomon paremmakseen. Voittaneessa joukkueessa pelasivat vaihtopelaajat mukaan luettuina: Arvo Hakkarainen, Jouko Heikkinen, Juhani Hölttä, Eino Julkunen, Raimo Laitinen, Santeri Nieminen, Eero Tiainen ja Pauli Vinni.

Tyytyväisiä eläkelomalaisia palaamassa Puruniemestä

Toimituksen tuolilta

Kesä ja ankarat ukonilmat ovat sitten takanapäin. Luontokin innostui ennätystehtailuun tänä atomikautena. Yli sata salamaa sekunnissa Suomen kesäisellä taivaalla, emme me ainakaan ollut aikaisemmin sellaista kokenut. Saatiinpahan kesämökille siksi yöksi ilmainen sähkövalaistus, luonnon tarjoama luontoisetu. Hyvin saattoi tässä salamameressä lukea pientäkin pranttiä, jos vain teksti pysyi tärisemättä kädessä. Jyrinä kun oli vallan mahdoton.

Toisella kerralla ukonilma toi mukanaan hirmumyrskyn. Puut kumartelivat kuin nöyräselkäiset lakeijat ja pahaa jälkeä tuli. Paikka paikoin kaatui talojen metsistä satamäärin puita. Niin oli jälki kuin olisi metsään suunnattu tykistökeskitys. Ei jää luonto vielä ihmisestä jälkeen, jos pahan pääntä ottaa.

Mutta olihan kesä anteliaan ystävällinenkin. Saatiin vuoroin aurin gonpaistetta, vuoroin sadetta. Kaikki kasvoi ja kukoisti ja luonto on säilyttänyt vihreytensä pitkälle syksyn saakka.

On saatu myös sieniä. Emme muista nähneemme aikaisemmin moista sienikesää. Sienimetsä on ollut kuin satumetsä. Lajeja kymmenittäin, kaikennäköisiä, kaikenvärisiä. Sienikirja kädessä sellaisen runsauden keskellä on täytynyt kulkea. Ja kirjan ansiosta moni ihmeellisen näköinen sieni on löytänyt tiensä koriin. Mitä epäilyttävämmän näköinen joku sieni on ollut, sitä ylistävämmän arvostelun sen hienosta mausta sienikirja on useimmiten antanut. Kun sitten on palannut sieniretkeltä kotiin korit kukkuralaan ja tulee vilkaisseksi kodin ympärille, niin siinäpä on melkein oven pielessä jälleen tarjolla samanlainen sienipaljous. Tietysti nekin

otetaan talteen, mutta kauas metsään suunnatulla sieniretkellä on luonnollisesti oma viehätyksensä. Siksi sieniä lähdetään matkan takaa hakemaan, vaikka niitä kasvaisi kotinurkilla.

*

Nykyisin on suurta muotia ulkomaille matkustaminen. Avaahan sen näköpiiriä ja mukavaahan on käydä vieraita maisemia ja vieraita ihmisiä katselemassa. Mutta on tuossa matkailuvillityksessä paljon pelkkää muotiakin. Kun naapuri lähtee, niin en tietysti minäkään voi olla pekkaa huonompi. Onpahan sitten jutun juurta koko talveksi.

Pahimpia matkakuumeen nostattajia ovat matkatoimistot, joita on noussut kuin sieniä sateella. Lupaaivat seitsemän hyvää ja kahdeksan kaunista ja melkein ilmaiseksi. Matkan kuluessa sitten tavallisesti käy kuitenkin niin, että kukkaron nyörejä on tuon tuostakin hellitettävä, joten ei se lysti niin halpaa ollutkaan kuin luvattiin. Varmaan moni on saanut mielipahakseen tällaisella seuramatkalla tuta, että kaupankäyntiä se on tämä matkaileminenkin ja uhrina on mukaan houkuteltu sinisilmäinen matkailija itse. Onhan onneksi erinomaisesti järjestettyjä ja lupaukset täyttäviä seuramatkoja, mutta ikävä kyllä paljon on myös sellaisia, jotka eivät kestä arvostelua.

Syytä on myös matkailijoissa itessään. Ei perehdytä tarpeeksi huolellisesti ennakolta matkareittiin ja sen tarjoamiin nähtävyyksiin. Nykyisin saatavissa olevan kirjallisuuden avulla siihen tarjoutuu kyllä erinomainen tilaisuus. Kuljetaan vain joukon mukana, töllestellään puoli tuntia jossakin hienossa taidegalleriassa ja ulos tultaessa ei muisteta yhtään mitään näkemästä. Matkamuiistelmissa gallerian nimi mainitaan kyllä vahvasti korostetuna. Muukin ohjelma läpäistään yhtä kiireesti ja pinnallisesti.

Epäterveenä ilmiönä on pidettävä sitä, että kaikenlaiselle huvittelulle pannaan matkaohjelmassa usein pääpaino. Jo menomatalla maistellaan innokkaasti laivan halpoja antimia ja tullessa niitä ahnehditaan kassit täyteen. Vieraissa kaupungeissa nuohotaan kapakat ja yökerhot. Langetaan juuri niihin houkuttuksiin, joita turismin opettamat saalistajat ovat matkailijoiden pään menoksi virittäneet. Kovin sekaaviksi ja yksipuolisiksi jäävät vaikutelmat ja muistot tällaisilta ulkomaanmatkoilta.

Enemmän suunnitelmallisuutta, enemmän harkintaa ja ennakolta valmistautumista ulkomaanmatkoihin. Silloin ne ovat suositeltavia ja matkailija saa arvokasta katetta raholleen, joiden säästämiseen häneltä on mennyt monta pitkää talvi-kuukautta.

Jos kerran matkanteko on mielessä lomaohjelmassa, niin parasta on ryhtyä kypsyttämään sitä jo nyt. Hyvin ennakolta perehtyneenä saa matkasta paljon irti, monin verroin enemmän kuin hikeä otsaltaan pyyhkivät, paikasta toiseen oppaan perässä ryntäävät laumaturistit.

*

Ja lopuksi ihan toiseen asiaan. Lokakuussa järjestetään Kuusankosken tehtailla jälleen työturvallisuusviikko. Saakoon se kaikkien yhtiöläisten huomion osakseen. Tehtaittemme turvallisuustyössä on päästy hyviin tuloksiin, mutta pettymyksiäkin on tullut, kuten viimeaikaiset ikävät tapaturmat osoittavat. Työturvallisuuteen on jatkuvasti suhtauduttava valppaasti. Sitä on yhteistuumin kehitettävä yhä edelleen ja ennen kaikkea on luotava sille suotuisa ilmapiiri ja myönteinen asenne yhtiöläisten keskuudessa. Silloin työturvallisuuden parantamiseksi tehty työ johtaa toivottuihin tuloksiin.

T u o m o

